

Landshovs Universitet har som tidligere oplyskt alle skatte- forskningsinstitutioner med lokaler på universitetet til rådighed med universitetets egne indtægter og eventuelt en kort afbetaling til København Universitets Arkiv.

De universiteter, som gennem årene har taget og afleveret skattebøgen som skattebetalt, er det mindst et hundrede, der som regel har betalt skattebetalt og har betalt.

Tværfakultære centre og eksterne forskningscentre m.v.

1. Center for Afrika-studier

Historie

Center for Afrika-studier er den økonomiske og organisatoriske ramme for et 3-årigt tværfakultært Afrika-studium, der er oprettet ved Københavns Universitet i 1982. Studiet finansieres af DTU og af KU.

Studiet sigter mod at uddanne kandidater, der efter en afsluttet grundfakultets af 2 år varighed i en lang eller mellemlang videregående uddannelse, søger at arbejde i Afrika eller søger ansættelse i afsluttende opgaver og opgaver udenlands, der har relevans i relation til Afrika og forberedes. Studiet søger derfor at tilbyde kandidaterne relevante sproglige færdigheder og en indsigt i kulturs- og samfundsfaglighed i det moderne Afrika, baseret på et samarbejde med den seneste forskning.

Studiet er bygget op med en 1. del, hvor der undervises i de grundlæggende, hvor 1.4 sproglige færdigheder og en indsigt i de relevante discipliner er behandlet i Afrika-problematik, antropologi og historie siden 19 og 20 århundrede, Afrikas økonomi, afrikansk politik og afrikansk kulturs- og samfundsfaglighed. I studiet 2. del, hvor studiet er opdelt i tværfakultære seminarer, bl.a. »Udviklingsstrategi og politik i Afrika« og »Strukturelle og normative udviklingsproblemer i Afrika«, særligt med et de studerende udarbejder en overfølsom projektopgave. Herudover skal de studerende følge undervisning fra andre fakulteter, der anvendes i Afrika.

Studiet gennemførte 1. gang i perioden 1984 til 1986 med et 1. studieår påbegyndes i september 1986 og 2. i september 1988. Udover indskrivne studerende ved studiet har centerets kursusudbud løbende været benyttet af universitetets øvrige studerende samt af udenlandske studerende indsigende til forsknings-

Ved centeret er der oplyst og etableret bibliotek, der indeholder relevant forskningslitteratur og andre former for information vedrørende Afrika. Såvel bibliotek

som de tilknyttede personale leverer desuden de tekniske hjælpemidler til de afsluttende videregående uddannelser for Sahara.

Lokaler/lejet

Centeret adlytter til Center for Afrika-studier, 11, samt til 26 København K.

Forskning/udvikling

Med henblik på forskningsindsatsen er der blevet etableret et

Center for Afrika-studier, 11, samt til 26 København K.

Tilføjet

Det økonomiske, der er oplyst af Center for Afrika-studier, skaber udviklingsråd, har været tilknyttet centeret hele 1988. I det forløbet har ligeledes været tilknyttet centeret forbindelse med et projektskema vedrørende Afrika, Monnetique, som er finansieret af Forskningsrådet for Udviklingsforskning. Hun er på et samarbejde Monnetique.

Staf

Det akademiske personale, der har været tilknyttet centeret, er dels fastansatte lærere fra universitetet på Københavns Universitet, der er underlagt centerets økonomiske forhold, dels eksterne lærere og andre, som er ansat som administrativt personale.

PU

Professor Holger Berni Hansen (Historie og Afrika-studier)

Lektorer: Jørgen Peter Christensen (Økonomi og Afrika-studier), Allan Findlay (Engelsk sprog), Ole Jørgensen (Økonomi og Afrika-studier), Jørgen Peter Christensen (Institut for Samfundsfag og Kultur), Ole Jørgensen (Institut for Ethnologi og Afrika-studier), Michael W. White (Institut for Ethnologi og Afrika-studier).

Adjunkter: Finn Tapp (Økonomi og Afrika-studier), Peter Strømgaard (Geografi og Afrika-studier), Eklavne Rasmussen, Anders Sørensen (Økonomi og Afrika-studier), Torgeir Eide (Økonomi og Afrika-studier), Undervisningsassistenter: Annette Marie Kristiansen, Peter Munk.

ZIP

Økonomi og Afrika-studier, 11, samt til 26 København K.

Page 319/319

Københavns Universitet har som tidligere opfordret alle eksterne forskningsinstitutioner med lokaler på universitetet til – i lighed med universitetets egne institutter – at indsende en kort årsberetning til Københavns Universitets Årbog.

Da universitetet meget gerne ser, at dets årbog også afspejler virksomheden som værtsinstitution, er det glædeligt at konstatere den store velvilje, hvormed opfordringen er blevet modtaget.

1. Center for Afrikastudier

Historie:

Center for Afrikastudier er den økonomiske og organisatoriske ramme for et 2-årigt tværfagligt Afrikaområdestudium, der er oprettet ved Københavns Universitet i 1984. Studiet finansieres af DVU og af KU.

Studiet sigter imod at uddanne kandidater, der, efter en afsluttet grunduddannelse af 2 års varighed i en lang eller mellemlang videregående uddannelse, agter at arbejde i Afrika eller søger ansættelse i offentlige organer og private virksomheder, der har aktiviteter i relation til Afrika syd for Sahara. Studiet søger derfor at bibringe kandidaterne relevante sproglige færdigheder og en viden om kultur- og samfundsforhold i det moderne Afrika, baseret på resultaterne i den seneste forskning.

Studiet er bygget op med et 1. år, hvor der undervises i seks grunddiscipliner, hver i 4 ugentlige timer i et semester. De seks grunddiscipliner er henholdsvis Afrikas geografi, antropologi, og historie i det 19. og 20 århundrede, Afrikas økonomi, afrikansk politik og afrikansk kultur- og sprogforhold. I studiets 2. år undervises der i en række tværfaglige seminarer, bl.a. i »Udviklingsstrategi og -politik i Afrika« og i »Strukturelle og normative udviklingsprocesser i Afrika«, samtidig med at de studerende udarbejder en tværfaglig projektopgave. Herudover skal de studerende følge undervisning i mindst 2 sprog, der anvendes i Afrika.

Studiet gennemførtes 1. gang i perioden 1984 til 1986, medens 2. studieforløb påbegyndtes i september 1986 og 3. i september 1988. Udover indskrevne studerende ved studiet har centrets kursusudbud løbende været benyttet af universitetets øvrige studerende samt af udefra kommende studerende under enkeltfagsordningen.

Ved centret er der opbygget et mindre bibliotek, der indeholder relevant forskningslitteratur og andre former for information vedrørende Afrika. Såvel biblio-

tek som de til centret knyttede lærere har betjent eksterne brugere med information vedrørende Afrika syd for Sahara.

Lokaleforhold:

Centrets adresse er: Øster Voldgade 10, opg. L, 1350 København K.

Forskningsvirksomhed:

Med hensyn til forskningsvirksomheden henvises til årsberetninger fra de institutter, der har stillet faste lærerkræfter til rådighed for centret.

I centrets Occasional Papers serie er udkommet en publikation i indeværende år: Nr. 2: Religion and Political Parties – The Case of Uganda, by Richard Gray.

Gæster:

Per Hernæs, der er stipendiat fra Norges almenvitenskapslige Forskningsråd, har været tilknyttet centret hele 1988. Vibe Johnsen har ligeledes været tilknyttet centret i forbindelse med et projekt vedrørende fiskeri i Mozambique, som er finansieret af Forskningsrådet for Udviklingsforskning. Hun er p.t. på feltarbejde i Mozambique.

Stab:

Det akademiske personale, der har undervist ved centret, er dels fastansatte lærere fra institutter på Københavns Universitet, hvorunder deres forskningsforpligtelse ligger, dels eksterne lektorer og undervisningsassistenter samt administrativ leder.

VIP:

Professor: Holger Bernt Hansen (Institut for Kirkehistorie).

Lektorer: Jørgen Peter Christensen (Økonomisk Institut), Allan Findlay (Engelsk Institut), Ole Justesen (Institut for økonomisk Historie), Roger Leys (Institut for Samfundsfag og Forvaltning), Åke Norborg (Institut for Etnologi og Antropologi), Michael Whyte (Institut for Etnologi og Antropologi).

Adjunkter: Finn Tarp (Økonomisk Institut), Peter Strømgaard (Geografisk Institut).

Eksterne lektorer: Anders Seerup Rasmussen (DANI-DA), Thyge Enevoldsen (Geografisk Institut).

Undervisningsassistenter: Annemette Kirkegaard, Peter Mutahi.

TAP: Antal årsværk: 1.

Overassistent Birgit Kragh (udlånt fra Institut for økonomisk Historie), bibliotekar Jane Mortensen. Studievejleder: Trunte M. Løssl.

Thyge Enevoldsen

Københavns Universitet har som tidligere opfordret alle eksterne forskningsinstitutioner med lokaler på universitetet til – i lighed med universitetets egne institutter – at indsende en kort årsberetning til Københavns Universitets Årbog.

Da universitetet meget gerne ser, at dets årbog også afspejler virksomheden som værtsinstitution, er det glædeligt at konstatere den store velvilje, hvormed opfordringen er blevet modtaget.

1. Center for Afrikastudier

Historie:

Center for Afrikastudier er den økonomiske og organisatoriske ramme for et 2-årigt tværfagligt Afrikaområdestudium, der er oprettet ved Københavns Universitet i 1984. Studiet finansieres af DVU og af KU.

Studiet sigter imod at uddanne kandidater, der, efter en afsluttet grunduddannelse af 2 års varighed i en lang eller mellemlang videregående uddannelse, agter at arbejde i Afrika eller søger ansættelse i offentlige organer og private virksomheder, der har aktiviteter i relation til Afrika syd for Sahara. Studiet søger derfor at bibringe kandidaterne relevante sproglige færdigheder og en viden om kultur- og samfundsforhold i det moderne Afrika, baseret på resultaterne i den seneste forskning.

Studiet er bygget op med et 1. år, hvor der undervises i seks grunddiscipliner, hver i 4 ugentlige timer i et semester. De seks grunddiscipliner er henholdsvis Afrikas geografi, antropologi, og historie i det 19. og 20 århundrede, Afrikas økonomi, afrikansk politik og afrikansk kultur- og sprogforhold. I studiets 2. år undervises der i en række tværfaglige seminarer, bl.a. i »Udviklingsstrategi og -politik i Afrika« og i »Strukturelle og normative udviklingsprocesser i Afrika«, samtidig med at de studerende udarbejder en tværfaglig projektopgave. Herudover skal de studerende følge undervisning i mindst 2 sprog, der anvendes i Afrika.

Studiet gennemførtes 1. gang i perioden 1984 til 1986, medens 2. studieforløb påbegyndtes i september 1986 og 3. i september 1988. Udover indskrevne studerende ved studiet har centrets kursusudbud løbende været benyttet af universitetets øvrige studerende samt af udefra kommende studerende under enkeltfagsordningen.

Ved centret er der opbygget et mindre bibliotek, der indeholder relevant forskningslitteratur og andre former for information vedrørende Afrika. Såvel biblio-

tek som de til centret knyttede lærere har betjent eksterne brugere med information vedrørende Afrika syd for Sahara.

Lokaleforhold:

Centrets adresse er: Øster Voldgade 10, opg. L, 1350 København K.

Forskningsvirksomhed:

Med hensyn til forskningsvirksomheden henvises til årsberetninger fra de institutter, der har stillet faste lærerkræfter til rådighed for centret.

I centrets Occasional Papers serie er udkommet en publikation i indeværende år: Nr. 2: Religion and Political Parties – The Case of Uganda, by Richard Gray.

Gæster:

Per Hernæs, der er stipendiat fra Norges almenvitenskapslige Forskningsråd, har været tilknyttet centret hele 1988. Vibe Johnsen har ligeledes været tilknyttet centret i forbindelse med et projekt vedrørende fiskeri i Mozambique, som er finansieret af Forskningsrådet for Udviklingsforskning. Hun er p.t. på feltarbejde i Mozambique.

Stab:

Det akademiske personale, der har undervist ved centret, er dels fastansatte lærere fra institutter på Københavns Universitet, hvorunder deres forskningsforpligtelse ligger, dels eksterne lektorer og undervisningsassistenter samt administrativ leder.

VIP:

Professor: Holger Bernt Hansen (Institut for Kirkehistorie).

Lektorer: Jørgen Peter Christensen (Økonomisk Institut), Allan Findlay (Engelsk Institut), Ole Justesen (Institut for økonomisk Historie), Roger Leys (Institut for Samfundsfag og Forvaltning), Åke Norborg (Institut for Etnologi og Antropologi), Michael Whyte (Institut for Etnologi og Antropologi).

Adjunkter: Finn Tarp (Økonomisk Institut), Peter Strømgaard (Geografisk Institut).

Eksterne lektorer: Anders Seerup Rasmussen (DANI-DA), Thyge Enevoldsen (Geografisk Institut).

Undervisningsassistenter: Annemette Kirkegaard, Peter Mutahi.

TAP: Antal årsværk: 1.

Overassistent Birgit Kragh (udlånt fra Institut for økonomisk Historie), bibliotekar Jane Mortensen. Studievejleder: Trunte M. Løssl.

Thyge Enevoldsen

2. EUROTRA-DK

EUROTRA-DK er den danske afdeling af EF-Kommissionens maskinoversættelsesprojekt EUROTRA, der er udformet som et decentralt forsknings- og udviklingsprojekt med deltagelse af EF-Kommissionen og forskningsgrupper i de 12 medlemsstater.

EUROTRA-DK blev oprettet i 1984 ved undertegnelsen af en aftale mellem EF-Kommissionen og Danmark.

EUROTRA-projektet er nu i sin tredje og sidste fase, der afsluttes i 1990.

Formålet med EUROTRA-projektet er at skabe en prototype på et maskinoversættelsessystem, der dækker de ni EF-sprog. Prototypen er vigtig som et bevis på at ideerne bag projektet er rigtige, og ydermere indeholder prototypen store mængder af sproglig viden (grammatik og ordbøger), som kan genbruges i et egentligt produkt. Prototypen er således basis for et videre arbejde mod et industrielt produkt.

Den danske del af projektet har til huse på KUA og administreres af Københavns Universitet. Projektet er underlagt en styrelse, der har Rektor som formand og i øvrigt består af repræsentanter for universitetet, Statens humanistiske Forskningsråd, Handelshøjskolen i København, Forskningsdirektoratet og lederen af forskningsgruppen.

Projektet råder over 3 UNIX minicomputere og 15 IMB PS/2'ere: 1 VAX 750, 1 HP 9000/835, 1 HP 9000/330, PS/2 model 30, PS/2 model 50z og PS/2 model 60. Samlet diskkapacitet er > 1Gb (1 000 000 000 tegn). 5 af PS/2'erne og alle 3 UNIX minicomputere er koblet i netværk (Thin Wire Ethernet TCP/IP PC-NFS).

Gruppens virksomhed:

Arbejdet i gruppen er nogenlunde ligeligt fordelt på forskning og udvikling, uden at der dog kan drages nogen klar skillelinje mellem disse to aktiviteter.

Forskningsvirksomheden består på den ene side i at udforske dansk grammatik og udforme beskrivelsesmodeller, der egner sig til datamatisk behandling. På den anden side har den danske gruppe også medansvar for udviklingen af de centrale retningslinier for den fælles sprogbeskrivelse, der bruges som udvekslingsformat mellem sprogene ved oversættelsen.

Udviklingsarbejdet består i princippet i at bygge den ovenfor nævnte prototype, og herunder teste forskningsresultaterne. Udviklingsarbejdet består således i at skrive grammatikker og ordbøger for dansk, der kan anvendes ved analyse (fra dansk tekst til det fælleseuropæiske udvekslingsformat), og ved syntese (fra udvekslings-formatet til dansk tekst). Endelig udvikles oversættelsesmoduler fra de otte andre EF-sprog til dansk.

Arbejdet med de danske grammatikker og ordbøger

har i 1989 haft to retninger: dels udvidelse af dækningsgraden, dels konsolidering og testning. Efterhånden som afleveringen af en kørende prototype nærmer sig, bliver det af afgørende betydning, at de enkelte moduler er gennemtestede. Gruppen har arbejdet meget med opstilling og gennemførelse af systematisk testning.

Endvidere er der gjort en stor indsats for at konsolidere ordbøgerne. De danske ordbøger indeholder godt 4500 indgange, der alle har oplysninger på flere sproglige beskrivelsesniveauer. Ordbøgerne ajourføres så de opfylder kravene fra de danske grammatikker og fra de fælleseuropæiske specifikationer.

Den danske gruppe har i 1989 deltaget i afprøvning af et fælles databasesystem, der vil lette den systematiske behandling af ordbøgerne; men en endelig, kørende version af systemet er endnu ikke leveret.

En meget stor del af ordforrådet i de EF-tekster, om telekommunikation, prototypen skal kunne behandle, er tekniske termer. Termer opfører sig lidt anderledes end det almindelige ordforråd: dels er der den fordel ved termer, at de har entydige ækvivalenter på de forskellige sprog, hvilket kan udnyttes til at fjerne dem fra selve oversættelsesmodulerne. Dels indgår termer i de almentsproglige konstruktioner på ganske bestemte måder, et forhold man kan udnytte til at skrive særlige konstruktionsregler for termer. Den danske gruppe har deltaget i et eksperiment med den engelske og portugisiske gruppe, hvor disse teorier blev afprøvet.

I 1989 har EUROTRA-DK yderligere været involveret i fælleseuropæisk forskning inden for følgende emner: sammensætning og afledning i oversættelses-sammenhæng, sideordning, støtteverbumbonstruktioner, leksikalsk semantik, bisætninger og verbaltid.

Gruppen har haft særlige kontrakter på centralt arbejde indenfor følgende områder: programmeludvikling, udvikling af den centrale formalisme, vejledning i brug af formalismen, ordbogs- og terminologiarbejde, samt formandskabet for Liaison-gruppen (Liaison-gruppen består af lederne af de nationale EUROTRA-grupper og projektlederen fra EF-Kommissionen. Den har den besluttende myndighed vedr. planlægning, evaluering, prioritering mv. for hele projektet).

Formidling:

EUROTRA-DK har været repræsenteret med foredrag ved følgende arrangementer:

Les Etats Généraux des Langues, Paris (Henrik Selsøe Sørensen).

Nordiske datalingvistikdage 1989, Reykjavik (Poul Andersen, Annelise Bech, Hanne Fersøe, Niels Jæger, Sabine Kirchmeier-Andersen, Susanne Nøhr Pedersen, Ole Tøgeby, Anna Braasch, Boel Bøggild-Andersen).

IBM Europe Institute, Garmisch-Partenkirchen (Bente Maegaard, inviteret).

Nordisches Germanistentreffen, Kungälv (Frede Boje).

Kontrastiv Lingvistik, Århus (Sabine Kirchmeier-Andersen, Susanne Nøhr Pedersen).

Automatic Processing of Texts and Typology of Languages, Prag (Bente Maegaard, inviteret).

EUROTRA-DK har selv arrangeret to workshops med ca. 25 danske og udenlandske deltagere:

4.-5. april om morfologi, med Lauri Karttunen, Xerox PARC, Californien, som hovedgæst. Her holdt Niels Jæger, Boel Bøggild-Andersen, Sabine Kirchmeier-Andersen foredrag.

24. august om maskinoversættelse i Europa og Japan, i anledning af besøg af en japansk delegation (12 personer, ledet af professor Nagao, Kyoto).

Endvidere er holdt foredrag og gæsteforelæsninger i Selskab for nordisk Filologi (Patrizia Paggio), Dansk Selskab for anvendt Matematik (Bente Maegaard), Athens polytekniske Universitet (Bente Maegaard).

I foråret 1989 arrangerede gruppen en seminar-række for kolleger og studerende.

Desuden har gruppen været repræsenteret uden foredrag ved flere konferencer. Gruppen har deltaget i flere mindre arrangementer og adskillige møder og workshops i EUROTRA-regi, og den har selv været vært for flere EUROTRA-møder.

Gruppen har modtaget en hollandsk studerende under ERASMUS-programmet, og en projektstuderende fra datanomuddannelsen, begge et semester.

I øvrigt har EUROTRA-DK haft mange gæster i årets løb: medarbejdere fra andre EUROTRA-grupper, danske og udenlandske gæster, gæster ved Københavns Universitet og universitetshold og gymnasieklasser.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 19.

Professor: leder (fra 1.7. 1989) Bente Maegaard.

Lingvister: Poul Andersen (leder indtil 30.6. 1989), Annelise Bech, Frede Boje, Anna Braasch, Boel Bøggild-Andersen, Hanne Fersøe, Niels-Ole Jensen, Lise Damsgaard Jørgensen, Niels Jæger, Sabine Kirchmeier-Andersen, Lise Louv, Patrizia Paggio, Bolette S. Pedersen, Susanne Nøhr Pedersen, Per Methner Rasmussen, Lene Schøler, Uffe Sonne Svendsen, Henrik Selsøe Sørensen, Ole Tøgeby.

EDB: Antal årsværk: 2.

Edb-bistand: Tams Consult ApS.

Datalog/lingvist: Eva Nørreslet.

TAP: Antal årsværk: 2.

Kontorfunktionær: Jette Saaby.

Fuldmægtig: Annette Hartnack.

Andre:

Studentermedhjælp: Marianne Dall, Claus Povlsen, Henrik Obertin Bertelsen.

Interne rapporter mv.:

B. Bøggild-Andersen: Transconstructionals vs. modifiers, 5 s.

B. Bøggild-Andersen, H. Selsøe Sørensen: Terminology in EUROTRA, 32 s.

B. Bøggild-Andersen, H. Fersøe, L. D. Jørgensen, P. Paggio: Sentential Complements and Non-Finite Clauses- Interim Report, januar.

G. Malnati, P. Paggio: Preference Rules – Problem Description, januar.

H. Selsøe Sørensen, J. Vollmer: Argument requirements for terms, januar.

H. Fersøe, S. Kirchmeier-Andersen: Report on Danish analysis, 9 s., januar.

H. Selsøe Sørensen: Terms: Mini-experiment DK <->PT, februar.

V. Allegranza, S. Balari, E. Gilboy, S. Kirchmeier-Andersen: Experiment on Coindexation and Unbounded Dependencies – Synthesis Report from the Monitors, februar.

S. Kirchmeier-Andersen: Report from the Coindexation Experiment Danish Synthesis/Transfer from French, 12 s., februar.

S. Kirchmeier-Andersen: Feed-back on Dictionary Manual, 8 s., februar.

S. Nøhr Pedersen, F. Boje: On Support Verb Constructions in Danish, 13 s., marts.

N. Jæger: Report on Nonsentential Constructions and Text Orthographics, 17 s., marts.

H. Selsøe Sørensen: Retningslinier for behandling af danske termer, marts.

S. Kirchmeier-Andersen: Final report on the Tendon Coordination, 8 s., april.

S. Kirchmeier-Andersen, H. Fersøe, O. Tøgeby: Preliminary Report on Coordination – Tender, 25 s., april.

B. Bøggild-Andersen, H. Fersøe, L. D. Jørgensen, P. Paggio: Sentential Complements and Non-Finite Clauses – Final Report, april.

A. Hartnack, U. Sonne Svendsen, O. Tøgeby: Time, Tense and Aspect, final report, april.

V. Allegranza, A. Bech: A Versatile Tool for Treating Unbounded Dependency Constructions in NLP and MT Systems, april.

G. Malnati, P. Paggio: Proposal for a Preference Mechanism – Draft 1, maj.

H. Selsøe Sørensen: Integration of terms in the framework, maj.

H. Fersøe, P. Paggio: Sentential Complementation for Other Positions and Categories. RM 6.0, juni.

H. Fersøe, P. Paggio: Participial Constructions. RM 6.0, juni.

N. Jæger: Inflection. RM 6.0, juni.

S. Kirchmeier-Andersen: Feed-back on Legislation on Determination, Yellow pages for Noun Phrases. RM 6.0, juni.

- S. Kirchmeier-Andersen, V. Allegranza: Yellow pages for Coordination. RM 6.0, juni.
- P. Paggio: A Preference Algorithm for PP Treatment, juni.
- L. D. Jørgensen: Test Report on Systematic Testing and the Danish Analysis Module, juni.
- H. Fersøe, Poul Andersen: Report on Danish Implementation and Applied Research Work 1 January – 30 June 1989, 48 s., juli.
- S. Nøhr Pedersen, F. Boje: NPs with predicative nouns as heads, august.
- B. Bøggild-Andersen: Rapport over implementering af blive- og være- passiv, 4 s., august.
- H. Selsøe Sørensen: T-constructors for the Frame for Terms experiment, 19 s., august.
- H. Selsøe Sørensen: Terminology – or how to deal with knowledge in a lexicon-based MT-system, 14 s., september.
- H. Selsøe Sørensen: Danish version of T-constructors for the 1989 experiment (IS-grammar), 14 s., september.
- A. Bech, L. D. Jørgensen, U. Sonne Svendsen, O. Tøgeby: Report on Partial Implementation of RM 6.1 (Arguments to Verbs), (Arguments to Adverbs), (Arguments to Nouns), (Arguments to Adjectives), 30 s., september.
- L. D. Jørgensen, A. Bech: Report on Partial Implementation of RM 6.1 Arguments to Verbs: Lexical Issues, 4 s., september.
- N. Jæger, L. Louv: Report on Compounding, 15 s., oktober.
- S. Kirchmeier-Andersen, Mounira Loughraieb: Comments on the legislation on transconstructionals, 17 s., oktober.
- S. Kirchmeier-Andersen, H. Fersøe, O. Tøgeby: Final Report on the Tender on Coordination, 8 s., oktober.
- S. Nøhr Pedersen, F. Boje: Transfer and Generation of Support Verb Constructions in Danish, 6 s., oktober.
- S. Nøhr Pedersen, F. Boje, A. Bech (Contributions): Report on Support Verb Constructions, ed. Laurence Danlos, 70 s., oktober.
- H. Selsøe Sørensen: Term experiment, 5 s., oktober.
- H. Selsøe Sørensen, andre TMG-medlemmer: TMG-report on the Term Implementation Experiment, 4 s., november.
- H. Selsøe Sørensen, B. Bøggild-Andersen: Report from the Danish Group on the Term experiment (July-Nov 1989), 5 s., november.
- B. Bøggild-Andersen: Overvejelser over implementering af passiv i genereringen, 4 s., december.

Bente Maegaard

3. Center for Freds- og Konfliktforskning

Baggrund

Centret blev efter folketingsbeslutning i 1984 for en 3-årig forsøgsperiode oprettet i tilknytning til Københavns Universitet. Centret har egen bestyrelse og selvstændigt budget, og har til formål at initiere og fremme freds- og konfliktforskning i Danmark. Det har til huse i universitetets ejendom, Vandkunsten 5, og får også i andre henseender faciliteter og ydelser stillet til rådighed af universitetet.

I maj 1987 besluttede Folketingets finansudvalg og udvalg for videnskabelig forskning at forlænge forsøgsperioden frem til udgangen af 1990. I 1989 blev centrets resultater og planer evalueret af et internationalt udvalg udpeget af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Fra april 1988 har centrets bestyrelse været sammensat således: Forsker Nils Petter Gleditsch (P.R.I.O., Oslo) (formand), lektor Hans-Henrik Holm (Danmarks Journalisthøjskole), professor, dr.phil. Ole Karup Pedersen (KU) (næstformand), lektor Georg Sørensen (AAU), cand.phil. Ole Wæver (centret) og M. Litt. (Oxford) Elzbieta Tromer (centret).

I overensstemmelse med centrets mandat koncentrerer forskningen sig om to projekter:

- Ikke-offensivt forsvar i Europa (N.O.D.)
- Ikke-militære aspekter af europæisk sikkerhed (N.M.A.E.S.)

Centret har siden 1985 udgivet et engelsksproget newsletter, »Non-Offensive Defence«, der i 1989 er udkommet med 3 numre. Centret støtter endvidere udgivelsen af et tidsskrift, »Vandkunsten«, som formidler freds-forskningsdebatten til den danske interesserede offentlighed. Det første nummer udkom i november 1989.

Forskningsvirksomhed:

1. Ikke-offensivt forsvar i Europa

Hovedideen med ikke-offensivt forsvar (også betegnet »defensivt forsvar«, »ikke-provokerende forsvar«, »ikke-truende forsvar«, m.v.) er ved omstrukturering af de eksisterende militære apparater at bevare eller styrke disses defensive evne og samtidig reducere den offensive kapacitet. Dette kan ske gennem kombinationer af ændringer i udrustning, i logistik og deployering, i uddannelse og taktik eller i strategi og doktrin.

Gennem sådanne omstillinger, hvadenten de er én-sidige eller aftalte, forestiller man sig, at det er muligt at begunstige flere forskellige formål: forskellige former for stabilitet (idet fordelen ved at mobilisere eller slå først såvel som risikoen ved ikke at være først bliver mindre), rustningskontrol og nedrustning (idet sikkerhedsdilemmaet svækkes: den ene sides forsvarsan-

stregelser bliver i mindre grad til en trussel for de anden side), og et bedre internationalt forhandlingsklima (idet reduktion i trusselsperceptionerne giver større samarbejdsmuligheder).

Projektet har flere forskellige og relaterede hovedformål: 1) at give en analyserende oversigt over den internationale debat, analyse og mere eller mindre konkrete forslag på det ikke-offensive forsvars område; 2) med baggrund i empiriske og teoretiske studier at vurdere, hvorvidt forskellige forslag kan forventes at bidrage til de forskellige formål, og videreudvikle forskellige forslag med udgangspunkt heri; 3) at studere, hvilke forskellige forhindringer (tekniske, organisatoriske, politiske, økonomiske m.v.), der kan være for omstrukturering af forsvarsapparater i ikke-offensiv retning, og hvordan disse vil kunne overvindes.

Arbejdet har i 1989 især været koncentreret om a) teoretiske analyser af, hvordan ikke-offensivt forsvar kan være relateret til f.eks. konventionel stabilitet, fælles sikkerhed, rustningsdynamik og tillidsskabende foranstaltninger, b) analyserende oversigter over den internationale, særlig den vesttyske, debat på dette område, c) mere konkrete analyser af militære aspekter på ikke-offensivt forsvar til lands, på havet og i luften.

I den internationale udvikling er ideen om ikke-offensivt forsvar hurtigt og i stadig højere grad blevet accepteret i både Øst og Vest. En del af projektet har derfor bestået i at følge denne udvikling for at vurdere, hvilke muligheder – og risici – den indebærer.

Foruden den mere akademiske analyse lægger projektet også vægt på lokal og international formidling af den faglige udvikling på området. Medarbejderne har bidraget med en række artikler til danske og internationale aviser og tidsskrifter. Centrets newsletter, »Non-Offensive Defence«, redigeret af Bjørn Møller, udkommer fortsat med tre-fire numre om året og når mere end 1.000 individuelle og institutionelle abonnenter. Henning Sørensen har arrangeret en offentlig seminarrække ved centret og har med denne som udgangspunkt redigeret den første bog på dansk om emnet, *Ikke-Offensivt Forsvar – En Introduktion*. Desuden har medarbejderne en omfattende foredrags- og mødevirksomhed i ind- og udland.

Medarbejdere i 1989 har været Bjørn Møller, Henning Sørensen og Håkan Wiberg, samt Ib M. C. Nielsen.

2. Ikke-militære aspekter af europæisk sikkerhed

Forskergruppens væsentligste kollektive arbejde er en bog med arbejdstitlen »Europe Transformed: the making of a new security order«. Dette arbejde er en opfølgning af det tidligere fællesprojekt under Egbert Jahns ledelse (Copenhagen Papers No. 1, 1987 og European Polyphony, Macmillan, London, 1989). Det forsøges nu at udvide dette arbejde ved en konkret un-

dersøgelse af den ikke-militære sikkerhedsproblematik i Europas aktuelle historiske og strukturelle situation. Formålet med arbejdet er: 1) at se bagom den 'hårde skal' af militære spørgsmål og undersøge de underliggende politiske, økonomiske, samfunds- og miljømæssige dimensioner af sikkerhed i Europa; 2) at undersøge, hvorledes disse spørgsmål forholder sig til de militære, og hvorledes forandringen i de militære henholdsvis ikke-militære elementer i europæisk sikkerhed påvirker hinanden; 3) at sætte disse forandringer ind i en historisk og strukturel sammenhæng gennem brugen af begrebet 'sikkerhedskompleks'; og 4) at identificere og vurdere de vigtigste ikke-militære spørgsmål, som opstår, efterhånden som supermagtens 'overlejring' af det europæiske sikkerhedskompleks støt svækkes.

Dette forskningsprojekt er gået ind i en spændende tid med de ekstraordinære forandringer, som har fundet sted i Østeuropa i det sidste års tid, og som stadig pågår. Snarere end at være blevet fejlet af bordet af begivenhederne har NMAES-gruppen befundet sig i en gunstig position for at kunne udtale sig om disse forandringer på et tidligt tidspunkt. Den historiske og strukturelle analyseramme, som var udarbejdet, før Sovjetunionen igen overdrog kontrollen over Østeuropa til befolkningen der, har vist sig at være tilstrækkelig robust til at kunne håndtere den ny situation. Gruppen er blevet enige med forlaget Pinter i London om at stille imod en udgivelse i oktober 1990. I løbet af 1989 er der udarbejdet et første udkast af mere end halvdelen af kapitlerne, og færdiggørelsen vil optage det meste af gruppens energi i den første halvdel af 1990. Gruppen har været så heldige at få Morten Kelstrup som deltager i og bidrager til projektet.

Projektet sigter imod at belyse, komplettere og indgå i vekselvirkning med de andre specifikke projekter, som udgør hoveddelen af det individuelle arbejde, der udføres af NMAES-forskerne, og som det kan ses af publikationslisten, som er anført senere, har gruppens arbejde på dette område heller ikke ligget stille. NMAES-gruppens arbejdsmetode er en række af seminarer, hvor papirer til alle delprojekter fremlægges til kritisk diskussion. Denne proces tjener til at regulere gruppens arbejdstempo såvel som til at fremme udviklingen af en bredt baseret fælles forståelse af dens teoretiske og empiriske dagsordener.

Fremskridtene på gruppens andre delprojekter kan vurderes ud fra publikationslisten. Pierre Lemaitre, Elzbieta Tromer og Ole Wæver har alle fortsat deres landestudier, og Ole Wæver har også færdiggjort et fællesprojekt om Frankrig og Tyskland med Ulla Holm (som forlod gruppen i årets løb). Gruppen har været aktiv på konferencer, har fremlagt to papirer ved BISA/ISA konferencen i marts, tre på den 11. nordiske fredsforskningskonference i august og tre ved BISA-konferencen i december. Gruppen har også deltaget aktivt i debatten om post-strukturalistisk teori.

Barry Buzan har fortsat sit arbejde med neo-realistisk teori og har også færdiggjort halvdelen af arbejdet med en omfattende revideret udgave af »People, States and Fear«. Alle gruppens medlemmer, men især Elzbieta Tromer, har inden for deres respektive specialområder været journalistisk aktive.

Medarbejdere i 1989 har været Barry Buzan, Ulla Holm (dele af året), Pierre Lemaître, Elzbieta Tromer og Ole Wæver.

3. Nordisk sikkerhed: Trusler og muligheder i fremtiden

I 1989 har centret også foretaget den foreløbige planlægning af og gjort de første forberedelser til et kommende tredje hovedprojekt, der skal beskæftige sig med Norden og dets omgivelser: effekterne af både tiltagende afspænding og militærteknologiske og andre udviklingstendenser, af forandringerne i EF i 1992, af den accelererende økologiske krise i vores del af verden, af den sovjetiske perestrojka-proces m.v.

Projektet stiler imod at integrere erfaringer og viden fra de to ældre projekter og imod udvikling af nye forskningslinier. I 1989 har arbejdet bl.a. bestået i at arrangere en arbejdsgruppe om nordisk sikkerhed ved den 11. nordiske fredsforskningskonference, i at koordinere planer med en række andre forskningsinstitutter i de nordiske lande og i at forberede en bog på dansk, der forventes færdig i begyndelsen af 1990.

I dette arbejde har i første række Bjørn Møller, Håkan Wiberg og Ole Wæver været engageret.

4. Forskningsbevillinger

Centret har i 1989 ydet tilskud til nedennævnte større forskningsprojekter o.l., der gennemføres uden for centret:

Den militære infrastrukturens nuværende og fremtidige udbygning inden for BALTAPs område (Keld Jensen, RUC).

Vesteuropas Østpolitik (Knud Erik Jørgensen, ÅU).

Continuitet og forandring i forholdet mellem Sovjetunionen og Østeuropa (Mette Skak, ÅU).

En undersøgelse af de britiske minelægninger i de indre danske farvande og deres konsekvenser for den svenske, tyske og danske skibsfart 1940-1945 (Frank Weber).

Rejsetilskud til studieophold med henblik på arkivundersøgelser i Washington D.S., U.S.A. i tilslutning til projekt om Grønlands sikkerhedspolitiske stilling efter 2. Verdenskrig (Jens Brøsted).

Rejsetilskud samt oversættelseshonorar med henblik på deltagelse i konference i USSR om undervisning, fred og økologi 30.9.-8.10.89 (Bjarne Bruun Jensen).

5. Forelæsninger

Centret arrangerer løbende forelæsninger, dels ved egne medarbejdere, dels ved inviterede forskere udefra. I 1989 har været afholdt følgende:

06.01.: Sjeff Orbons (Delft, Holland): »Våbenteknologiens betydning for ikke-offensivt forsvar, med særligt henblik på indirekte ild« og »Hollandske holdninger til ikke-offensivt forsvar«.

10.01.: Poul Holm Andreasen (København): »Clausewitz og moderne strategi«.

25.01.: Robert Aldrich (Sydney, Australien): »French Geopolitics and the Pacific«.

30.01.: Barry Buzan (Centret og London): »The Future of European Security«.

02.02.: Judit Balazs (Budapest): »The Reform Process and National Security in Hungary«.

20.02.: Keld Jensen (Roskilde): »Ikke-offensivt forsvar og militær infrastruktur«.

25.02.: Wim Bartels (Holland): »Civil Societies in East and West Europe: The Relations between them and its Effects on the Detente Process«.

27.02.: Håkan Wiberg (Centret): »Kaprøstning: hvori består problemet, og hvad ved vi om det?«.

09.03.: Bjørn Møller (Centret): »Ikke-offensivt luftforsvar«.

14.03.: Morten Kelstrup (København): »Fælles sikkerhed: status over debatten«.

26.04.: Pierre Lemaître (Centret): »Hvad sker der i Ungarn«.

08.05.: Ole Wæver (Centret): »Al-europæiske perspektiver«.

25.05.: Michael Kaser (Oxford): »The International Context of the Soviet Perestroika«.

29.05.: Elzbieta Tromer (Centret): »Europa set fra Polen«.

04.09.: Bjørn Møller (Centret) & Sverre Lodgaard (Oslo): »Ikke-Offensivt Forsvar: Begreb og historie«.

07.09.: Gregor Putensen (Greifswald): »Fredsforskning i DDR«.

12.09.: Morten Kelstrup & Tøger Seidenfaden (begge København): »Fælles sikkerhed og ikke-offensivt forsvar som element i dansk sikkerhedspolitik«.

18.09.: Håkan Wiberg (Centret) og H. C. Bjerg (København): »Ikke-offensivt forsvar som konfliktelement og som konfliktløsning«.

20.09.: Anton Bebler (Ljubljana, Jugoslavien): »Systems of Civil-Military Relations in Eastern Europe« (arr. i samarbejde med SNU).

22.09.: Henning Sørensen (Centret) og oberst Per Svensson (København): »Den danske befolknings holdning til ikke-offensivt forsvar«.

25.09.: Oberstløjtnant Michael H. Clemmesen (København) og Bjørn Møller (Centret): »Den militære kritik af ikke-offensivt forsvar«.

27.09.: Henning Sørensen (Centret) og Jørgen Estrup, MF (København): »Ikke-offensivt forsvar i den danske dagspresse«.

03.10: Lutz Unterseher (Bonn), Henning Sørensen (Centret) og oberstløjtnant J. E. Andersen. »Principper for ikke-offensivt forsvar indpasset i dansk forsvar«.

09.10: Bjørn Møller (Centret) og Ib Faurby (København): »Ikke-offensivt forsvar – et nødvendigt element i de fremtidige afspændingsforhandlinger«.

25.10.: Jan Kutyłowski (København): »Explanations of development and crisis in Eastern Europe«.

15.11.: Håkan Wiberg (Centret): »Kernevåbenafskrækkelse og magtbalance«.

20.11.: Bjørn Møller (Centret): »Er krig umulig i Europa?«

22.11.: Adam Gwiazda (Polen): »Present Trends and Prospects for East-West Trade: A Polish View«.

22.11.: Helmut Fritzsche (DDR): »The Current Situation in the German Democratic Republic«.

28.11.: Bjørn Møller (Centret): »Den nordiske sikkerheds militære side: Problemer og løsningsmuligheder«.

11.12.: Pertti Joenniemi (Tampere, Finland): »Tæser om nordisk Östersjöpolitik: Integration och säkerhet«.

12.12.: Håkan Wiberg (Centret): »Begrebet nordisk balance: fordele og svagheder«.

6. Afholdte konferencer og symposier i 1989

Centret og de enkelte medarbejdere arrangerer en række konferencer og symposier. I 1989 har således været afholdt følgende (hvor aktiviteten er afviklet uden for centret, er stedet anført i parentes).

»Sikkerhedsbegrebet og hegemonier i Europa«, 7. februar 1989.

»The Nuclear Arms Race: An American European Dialogue«, 3.-11. april 1989 (Inter-University Centre of Postgraduate Studies, Dubrovnik).

»Freds- og konfliktforskning i Danmark«, 16.-17. april 1989 (Christiansborg og Københavns Universitet).

»Dansk og europæisk sikkerhedspolitik«, 14. juni 1989.

11. nordiske fredsforskningskonference, 21.-23. august 1989 (Den Internationale Højskole, Helsingør).

»Crisis and Reform in the Socialist States«, 5.-6. oktober 1989 (Københavns Universitet).

»Vesteuropas rolle og NATO«, 10. oktober 1989.

»European Change Revisited«, 19. december 1989 (British International Studies Association, University of Kent at Canterbury).

»Non-Offensive Defence«, 19. december 1989 (British International Studies Association, University of Kent at Canterbury).

Anden virksomhed:

1. Redaktionsvirksomhed

Bjørn Møller er medlem af redaktionspanelet for *Peace News* (Californien, USA).

Elzbieta Tromer har i 1989 været free lance medarbejder ved dagbladet *Information* og var bl.a. i juni udsendt for at dække valget i Polen.

Håkan Wiberg har i 1989 været medlem af redaktionsudvalgene for tidsskrifterne *Journal of Peace Research*, *Current Research on Peace and Violence*, *International Interactions* og *Scandinavian Journal of Development Alternatives*.

Ole Wæver og Grete Bille er medlemmer af redaktionsudvalget for *Vandkunsten*.

2. Bestyrelseshverv

Barry Buzan har i 1989 været bestyrelsesformand for *British International Studies Association*.

Bjørn Møller er medlem af Studiegruppe *Alternative Sicherheitspolitik*.

Håkan Wiberg har i 1989 været præsident for den provisoriske bestyrelse i *European Peace Research Association* (EUPRA) og medlem af bestyrelserne for *Den Transnationella Stiftelsen for Freds- og fremtidsforskning* (TFF) (Lund), *Utrikespolitiska Institutet* (Stockholm), og *Internationales Institut für den Frieden* (Wien).

Ole Wæver har i 1989 været medlem af den nordiske styrelse for *Nordisk Sommeruniversitet* og formand for *Københavnsafdelingen*.

3. Akademiske bedømmelsesudvalg m.v.

Henning Sørensen er beskikket censor ved *Handels-højskolen* i København og lektor ved *Gladsaxe Gymnasium*, hvor han underviser i erhvervsøkonomi.

Håkan Wiberg har i 1989 været medlem i *Finlands Akademis* evalueringsgruppe for finsk fredsforskning; formand for bedømmelsesudvalget for professoratet i sociologi ved *Uppsala Universitet*; medlem af bedømmelsesudvalg for doktordisputatser ved *Institut for Samfundsfag* (Københavns Universitet) og *Institut for Statskundskab* (Aarhus Universitet); samt beskikket censor ved *Institut for Samfundsfag* (Københavns Universitet) og *Institut for Statskundskab* (Aarhus Universitet).

Ole Wæver har i første halvdel af 1989 været ansat som ekstern lektor i international politik ved *Institut for Statskundskab* ved Aarhus Universitet.

Deltagelse i konferencer m.v.:

1. Konferencer

13.-15.02: »Alternative Security Strategies for Berlin« (Berghof Stiftung/Freie Universität) (Bjørn Møller, pannedeltager med paper).

17.-19.03.: Afrikanist-konference, Lorand Eötvös University, Budapest (Håkan Wiberg, forelæsning).

28.03.-02.04.: Annual Conference of International Studies Association/British International Studies Association, London (samtlige forskningsmedarbejdere, med papers).

03.-11.04.: »The Nuclear Arms Race: An American-European Dialogue«, Inter-University Centre, Dubrovnik (Håkan Wiberg, co-director).

13.-15.04.: Nordisk Sommeruniversitet, vintersymposium i Lund (Ole Wæver).

14.04.: »Palestina-problemet«, Institut för Framtidsstudier, Stockholm (Håkan Wiberg, forelæsning).

13.-16.04.: »European Security«, Liechtenstein (Bjørn Møller, paneldeltager).

22.-23.04.: »Hot och förtroende: Nordiska bilder av en omvärld i förändring«, Nordisk samarbejdskomite for international Politik, Helsingfors (Håkan Wiberg, indleder).

26.-27.04.: »Tekniska träffen«, Linköping. (Håkan Wiberg, indleder).

18.-23.05.: »Global Issues in an Open World: From Confrontation to Cooperation. The Second Niels Bohr Symposium.« København (Pierre Lemaitre, Elzbieta Tromer, Håkan Wiberg, Ole Wæver, alle med papers).

18.-19.05.: »Comparative Foreign Policy Workshop«, Stockholm (Ole Wæver).

25.-28.05.: »Sicherheitspolitik im Wandel: Anstößen aus Ost und West«, Vestberlin (Henning Sørensen).

25.-28.05.: European Research on Autonomy (Group session), Bruxelles (AGENOR) (Bjørn Møller).

02.-04.06.: »Disarmament and Structural Change«, Loccum, BRD (Henning Sørensen).

18.-22.06.: The twelfth annual scientific meeting of the International Society of Political Psychology, Tel Aviv (Ole Wæver, præsenteret paper).

21.-23.08.: 11. nordiske fredsforskningskonference. Helsingør (Samtlige forskningsmedarbejdere med papers og/eller som gruppekoordinatorer. Forberedelseskomiteen bestod af Håkan Wiberg, Piere Lemaitre, Bjørn Møller og Grete Bille).

30.07.-03.08.: »The TAPRI workshop on Political Consequences of Nuclear Disarmament in Europe«, møde i Lappeenranta (Ole Wæver).

31.08.-01.09.: »Konflikt och samarbete«. Lunds Universitet (Håkan Wiberg, indleder).

06.-09.09.: »Symposium on Defensive Strategies, Defence Postures and Disarmament«. UNIDIR and UN Association of USA. New York (Håkan Wiberg).

13.-14.09.: »EC-Comecon: Europæiske perspektiver«. SUC, Esbjerg (Håkan Wiberg).

26.-28.9.: »Demokratiforståelse – Det Internationale Niveau«. Next Stop Sovjet seminar på Moskvas Universitet (Pierre Lemaitre forelæser).

5.-9.10.: »Zum Wissenschaftsbegriff der Friedensforschung«. Studienzentrum für Friedensforschung, Stadtschlaining, Østrig (Håkan Wiberg).

11.-15.10.: »Working Group on the Military Profession«, Lucca, Italien (Henning Sørensen).

26.10.: »Theories of Crisis of the Soviet-type Systems. Perspectives for European Security in the 1990's«. PRIO, Oslo (Pierre Lemaitre, forelæser).

10.11.: »Gränserna för Sveriges försvar«. Umeå (Håkan Wiberg, forelæser).

14.-17.11.: »New Thinking and Military Politics«, Moskva, USSR (Henning Sørensen).

03.-17.12.: »Common Security Workshop, 2nd Part«, Hamburg, Dresden, Berlin, Bonn (IFSH, Hamburg) (Bjørn Møller, paneldeltager med paper).

18.-20.12.: British International Studies Association Annual Conference. Canterbury (Håkan Wiberg, panelarrangør; Ole Wæver, panelarrangør + 2 forelæsninger).

2. Studieophold

01.05.-05.05 og 05.06.-09.06.: Forskeruddannelseskursus, Sostrup Slot (Ole Wæver, præsenteret paper, og Pierre Lemaitre).

26.11.-05.12.: Studierejse til Kaukasus, USSR arrangeret af SUC (Elzbieta Tromer)

Stab:

Forskningsmedarbejdere

Projektleder, prof., Dr. Barry Buzan (deltid), adjunkt, cand.mag. Ulla Holm (til 14.8.89) (deltid), cand.phil. Pierre Lemaitre, cand.mag. Bjørn Møller, lektor lic. merc, cand.mag. & scient.pol. Henning Sørensen (fra 1.8.89), M. Litt (Oxford), Elzbieta Tromer, centerleder og projektleder prof., fil.dr. Håkan Wiberg, cand. phil. Ole Wæver.

Sekretariat

Overassistent Grete Bille, assistent Janne Rothberg, cand.phil. Benny Max Larsen (jobtilbud, til 30.6.89), kontorassistent Bente Bendsen (jobtilbud, fra 23.10.89).

Studentermedhjælpere på deltid: Trine Bie-Olsen, Thomas Dalager, Jens Mathiesen, Ib M. C. Nielsen.

Publikationer:

1. Bøger

Her er medtaget bøger, som er udgivet eller var i trykningsprocessen i 1989, og hvor en eller flere af centrets forskningsmedarbejdere er redaktør, medredaktør, forfatter eller medforfatter. En liste over igangværende bogprojekter, som centrets medarbejdere står for eller deltager i, kan rekvireres fra centret.

Chalmers, Malcolm; Bjørn Møller & Davis Stevenson (red.): Alternative Conventional Defence Structu-

- res for Europe. British and Danish Perspectives, Mosbach, AFES-PRESS, 1989, 94 s.
- Sørensen, Henning (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990, 336 s.
- Wiberg, Håkan (red.): *Farväl til avskräckningen?*, Lund, Lund University Press, 1989, 209 s.
- Wiberg, Håkan (red.): *Konfliktteori og fredsforskning* (2. udg.), Stockholm: Scandinavian University Books, 1990 (under trykning). vi+302 s.
- Wæver, Ole, Pierre Lemaitre & Elzbieta Tromer (red.): *European Polyphony. Perspectives beyond East-West Confrontation*, London, Macmillan, 1989. xv + 334 s.
- Wæver, Ole: *Hele Europa: Projekter – Kontraster*, København, SNU, 1990. 112 s.
- 2. Bogkapitler og tidsskriftsartikler**
- Her er medtaget kapitler og artikler, som er udkomet eller var i trykningsprocessen i 1989, og hvor en eller flere af centrets forskningsmedarbejdere er forfatter eller medforfatter. Henvendelser om yderligere information eller om kopier og særtryk, rettes til den enkelte forfatter.
- Buzan, Barry: »The Future of Western European Security«, i Wæver, Ole; Pierre Lemaitre & Elzbieta Tromer (red.): *European Polyphony. Perspectives Beyond East-West Confrontation*, London, Macmillan, 1989, s. 16-45.
- Buzan, Barry: »A Framework for Regional Security Analysis«, i Ohlsson, Leif (red.): *Case Studies of Regional Conflicts and Conflict Resolution*, Göteborg, PADRIGU, 1989, s. 1-25.
- Buzan, Barry: »Common Security as an Option for Japan and Western Europe«, i Nakarada, Radmila & Jan Øberg (red.): *Surviving Together. The Olof Palme Lectures on Common Security 1988*, Hampshire, Dartmouth, 1989, s. 71-82.
- Buzan, Barry & Gautam Sen: »The Impact of Military Research and Development Priorities on the Evolution of the Civil Economy in Capitalist States«, Discussion Paper Series No. 339, London, Centre for Economic Policy Research, 1989, s. 1-33.
- Frandsen, Per; Anne Dorte Hermansen; Elzbieta Tromer og Ole Wæver: »Niels Bohr Symposium II: So far so good ...«, i Barfoed, Niels; Thomas Bredsdorff; Leif Christensen og Ove Nathan (red.): *The Challenge of an Open World: Essays dedicated to Niels Bohr*, Copenhagen, Munksgaard, 1989., s. 218-225.
- Lemaitre, Pierre: »A Hungarian Concept of Security«, i Wæver, Ole; Pierre Lemaitre & Elzbieta Tromer (red.): *European Polyphony. Perspectives Beyond East-West Confrontation*, London, Macmillan, 1989 s. 154-167.
- Lemaitre, Pierre: »The Gorbachev Reforms: Perspectives for the Security of Europe«, i *Journal of Peace Research*, Nr. 4, 1989, s. 337-340.
- Lemaitre, Pierre: »Krise og Reform in den Sozialistischen Staaten und Sicherheitssystem Europas«, i Wellmann, Christian (red.): *Frieden in und mit Osteuropa. Osteuropa in den Neunziger Jahren*, Frankfurt, Suhrkamp Verlag, 1990, (under trykning), ms. 37 s.
- Lemaitre, Pierre: Review of A Report by The European Strategy Group »The Gorbachev Challenge and European Security«, i *International Affairs*, vol. 65, No. 2, Spring, 1989, 357-358.
- Møller, Bjørn: »Restructuring the Naval Forces. Maritime Aspects of a Non-Offensive Defence« i Marlies ter Borg & Wim Smit (red.): *Non-Provocative Defence as a Principle of Arms Control*, Amsterdam, Free University Press, 1989, s. 189-206.
- Møller, Bjørn: »The Nordic Regional Security Complex. A Preliminary Analysis«, i Ohlsson, Leif (red.): *Case Studies on Regional Conflicts and Regional Conflict Resolution*, Göteborg, PADRIGU, 1989, s. 45-82.
- Møller, Bjørn: »Crisis Stability and Non-offensive Defence. A Nordic Perspective«, i Chalmers, Malcolm; Bjørn Møller & Davis Stevenson: *Alternative Conventional Defence Structures for Europe. British and Danish Perspectives*, Mosbach, AFES-PRESS, 1989, s. 1-65.
- Møller, Bjørn: »Teorien om ikke-offensivt forsvar«, i Sørensen, Henning (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En Introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990, s. 13-65.
- Møller, Bjørn: »Ikke-offensivt forsvar og europæisk våbenkontrol«, i Henning Sørensen (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990 s. 237-270.
- Møller, Bjørn: »Kommentar til Michael Clemmesen: En militær kritik af Ikke-Offensivt Forsvar«, i Sørensen, Henning (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990, s. 168-173.
- Sørensen, Henning & Lutz Unterseher: »Ikke-offensivt forsvar indpasset i dansk forsvar«, i Sørensen, Henning (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990, s. 95-153.
- Sørensen, Henning: »Den danske befolknings holdning til ikke-offensivt forsvar«, i Sørensen, Henning (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990, s. 177-193.
- Sørensen, Henning: »Ikke-offensivt forsvar i den danske dagspresse«, i Sørensen, Henning (red.): *Ikke-offensivt forsvar. En introduktion*, København, Samfundslitteratur, 1990, s. 202-234.
- Tromer, Elzbieta: »A New Europe: The Menu«, i Wæver, Ole; Pierre Lemaitre & Elzbieta Tromer (red.): *European Polyphony. Perspectives Beyond*

- East-West Confrontation, London, Macmillan, 1989, s. 1-15.
- Tromer, Elzbieta. »Pluralisme på polsk«, i Udenrigs, No. 3., 1989, s. 56-62.
- Wiberg, Håkan: »Danmark mellem Norden og Europa«, i Heurlin, Bertel & Christian Thune (red.): Danmark og det internationale system: Festskrift til Ole Karup Pedersen, København, Politiske Studier, 1989, s. 135-150.
- Wiberg, Håkan: Forskning – nær, var, hur?, in Jen-se, Göran (red.): Forskning vid de nya högskolorna, Växjö, Högskolan i Växjö, 1989, s. 21-26.
- Wiberg, Håkan: »Väst och Sovjet«, i Internationella Studier, no. 2., 1989, s. 27-39.
- Wiberg, Håkan: »Coping with a Greedy Neighbour« (Review Essay on Hans Mouritzen »Finlandization«), i Journal of Peace Research, No. 3, 1989, s. 319-325.
- Wiberg, Håkan: »Epistemologiske aspekter på Hans Mouritzen: Finlandization«, i Politica, Nr. 2., 1989, s. 189-196.
- Wiberg, Håkan: »Inledning: Kaiser Wilhelms misstag«, i Wiberg, Håkan (red.): Farväl till Avskräckningen?, Lund, Lund University Press, 1989, s. 5-25.
- Wiberg, Håkan: »Avskräckningens grundproblem«, i Wiberg, Håkan (red.): Farväl till Auskräckningen?, Lund, Lund University Press, 1989, s. 27-53.
- Wiberg, Håkan: »Trillitsskappande åtgärder, gemensam säkerhet, en ny världsordning: Realism hos alternativ som en fråga om logik och som en fråga om makt«, i Wiberg, Håkan (red.): Farväl till avskräckningen?, Lund, Lund University Press, 1989, s. 187-209.
- Wiberg, Håkan: »Arms Races, Formal Models and Quantitative Tests«, i Gleditsch, Nils Petter & Olav Njølstad (red.): Arms Races: Technological and Political Dynamics, London, SAGE, 1990, s. 32-57.
- Wiberg, Håkan: »Arms Races – Why Worry?«, i Gleditsch, Nils Petter & Olav Njølstad (red.): Arms Races: Technological and Political Dynamics, London, SAGE, 1990, s. 352-375.
- Wiberg, Håkan: »The Nukes are Ill«, i Barfoed, Niels; Thomas Bredsdorff; Leif Christensen og Ove Nathan (red.): The Challenge of an Open World: Essays dedicated to Niels Bohr, Copenhagen, Munksgaard, 1989, s. 157-165.
- Wiberg, Håkan: »Wissenschaftsbegriff der Friedensforschung«, i Graf, Wilfried; Ina Horn & Thomas Macho (red.): Zum Wissenschaftsbegriff der Friedensforschung. Ergebnisse einer Umfrage, Vienna, Verband der Wissenschaftlichen Gesellschaften Österreichs, 1989, s. 350-359.
- Wiberg, Håkan: »Alternatives to Deterrence?«, i Nakarada, Radmila & Jan Øberg (red.): Surviving Together. The Olof Palme Lectures on Common Security 1988, London, Gower, 1989, s. 59-70.
- Wiberg, Håkan: »Ikke-offensivt forsvar som konfliktløsning og som konfliktojekt«, i Sørensen, Henning (red.): Ikke-offensivt forsvar. En introduktion, København, Samfundslitteratur, 1990, s. 71-91.
- Wiberg, Håkan: »Can Non-offensive Defence Improve Arms Reductions?«, in Disarmament, No. 4, 1989, ms. 12 s.
- Wiberg, Håkan: »Maritime tillidsskabende foranstaltninger«, appendix til Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg (SNU): The Question for the Introduction of Maritime Confidence and Security Building Measures, København, 1989.
- Wæver, Ole: »Conceptions of Détente and Change: Some Non-military Aspects of Security Thinking in the FRG«, i Wæver Ole; Pierre Lemaitre & Elzbieta Tromer (red.): European Polyphony. Perspectives Beyond East-West Confrontation, London, Macmillan, 1989, s. 186-224.
- Wæver, Ole: »Conflicts of Vision – Visions of Conflict«, i Wæver, Ole, Pierre Lemaitre & Elzbieta Tromer (red.): European Polyphony. Perspectives Beyond East-West Confrontation, London, Macmillan, 1989, s. 283-326.
- Wæver, Ole: »Ideologies of Stabilization – Stabilization of Ideologies: Reading German Socialdemocrats«, i Harle, Vilho & Pekka Sivonen (red.): Europe in Transition: Politics and Nuclear Security, London, Pinter Publishers, 1989, s. 110-139.
- Wæver, Ole: »Politics of Movement: A Contribution to Political Theory in and on the Peace Movement«, in Kodama, Katsuya & Unto Vesa (red.): Comparative Study of Peace Movements, London, Dartmouth, 1990, s. 15-44.
- Wæver, Ole: »Review on Lodgaard & Birnbaum (red.): Overcoming Threats to Europe«, i Internasjonal Politikk, No. 1-2, 1989, s. 195-202.
- Wæver, Ole: »Den nye Tradition: Om IP-realismens glørværdige og grundløse fremtid«, i Tidens Skrifter, vol. 14, No. 5., 1989, s. 43-54.
- Wæver, Ole: »Europæiske spørgsmål – tyske svar«, i Udenrigs, No. 4, 1989, s. 21-27.

3. Copenhagen Papers

Copenhagen Papers er en skriftserie, som centret udgiver, og som kan rekvireres fra centret. Serien bruges til publikation af arbejder af akademisk kvalitet, men som på grund af omfang eller f.eks. manuskriptets meget specielle karakter ikke kan antages af et forlag. I 1989 er kommet et nummer: No. 2. Danos, Ninel: Aspects of Romanian Security Policy, 1990, 68 s.

4. Non-Offensive Defence (NOD): International Research Newsletter

Redigeres af Bjørn Møller og udgives en gang i kvartalet af centret. Hvert nummer er normalt på omkring 64 sider. Det indeholder almindeligvis følgende rubrikker:

1. Editorial
2. From the political arena (by country)
3. Current Research (by country)
4. Review of Conference (by country)
5. Coming Conferences (by country)
6. Review of Books
7. Books to be reviewed in forthcoming issues
8. Articles in Books and Periodicals
9. Working Papers, Conference Papers, etc.

Der er indtil dato udkommet 14 numre samt et særligt nummer:

Møller, Bjørn: *Non-offensive Defence Bibliography*, 1987.

Man kan tegne gratis abonnement på NOD Newsletter ved henvendelse til centret.

5. Arbejdspapirer

Denne serie udgives af centret og kan rekvireres her. Serien bruges til offentliggørelse af det løbende arbejde og er at betragte som »work in progress«: konference papirer, udkast til bogkapitler, tidskriftsartikler m.v. Teksterne vil almindeligvis temmelig hurtigt fremkomme i en mere færdig form, og der produceres derfor kun et begrænset antal. En serie udkom i årene 1985-1987, og en ny række er påbegyndt i 1989, hvor følgende numre udkom:

- 1989/1: Wæver, Ole: *Beyond the »Beyond« of Critical International Theory*, 108 s.
- 1989/2: Møller, Bjørn: *Air Power and Non-offensive Defence: A Preliminary Analysis*, 97 s.
- 1989/3: Møller, Bjørn & Håkan Wiberg: *Non-offensive Defence and Armaments Dynamics: A Theoretical and Empirical Assessment*, 68 s.
- 1989/4: Holm, Ulla; Henrik Larsen & Ole Wæver: *East-West Relations Between Bonn and Paris: Conceptions of State, Nation and Europe as Sources of Contention and Cooperation*, 74 s.
- 1989/5: Buzan, Barry: *The Systemic Context of European Security*, 38 s.
- 1989/6: Lemaitre, Pierre: *Krise und Reform in den sozialistischen Staaten und das europäische Sicherheitssystem*, 37 s.
- 1989/7: Wiberg, Håkan: *Hotbilder i Norden sedan 1945*, 21 s.
- 1989/8: Møller, Bjørn: *Common Security – Some Military and Non-Military Aspects*, 25 s.
- 1989/9: Møller, Bjørn: *Gemeinsame Sicherheit und Strukturelle Angriffsfähigkeit aus Dänischer Sicht*, 50 s.
- 1989/10: Møller, Bjørn: *Non-offensive Defence in East and West* 46 s.

- 1989/11: Møller, Bjørn: *Is War Impossible in Europe? – Critique of the Hypothesis of the Totally Destructive Conventional War*, 65 s.
- 1989/12: Wæver, Ole: *The Language of Foreign Policy*,
- 1989/13: Wæver, Ole: *Moment of the Move: Politico-Linguistic Strategies of Western Peace Movement*.
- 1989/14: Unterseher, Lutz & Henning Sørensen: *NOD Principles Encompassed in the Danish Defence*, 26 s.
- 1989/15: Wiberg, Håkan: *Balance of Power and Nuclear Deterrence*, 54 s.
- 1989/16: Lemaitre, Pierre: *Revolution of Soviet-Type Systems: Implications for European Security*, ms. 32 s.
- 1989/17: Wæver, Ole: *A Few – Somewhat Critical – Notes on the Concept of »Common Security«*.
- 1989/18: Sørensen, Henning: *Danish Public Opinion on Non-Offensive Defence*.
- 1989/19: Wæver, Ole: *Security, the Speech Act: Analysing the Politics of a Word*.
- 1989/20: Tromer, Elzbieta: *Theories of Crises in the Soviet Type Economies: An Attempt at Explanation by Sociological Economy*, 34 s.
- 1989/21: Lemaitre, Pierre: *Perspektiver for »Sovjetunionen« i 1990'erne*, ms. 12 s.
- 1989/22: Wiberg, Håkan: *Non-offensive Defence and the Korean Problem*, 13 s.
- 1989/23: Wæver, Ole: *New Non-Military East-West Controversies in a Denuclearizing Europe*.
- 1989/24: Wæver, Ole: *Tradition and Transgression in International Relations: A Post-Ashleyan Position*, 45 s.
- 1989/25: Wiberg, Håkan & Bjørn Møller: *Vertrauensbildende Massnahmen und nicht-offensive Verteidigung: Entwürfe und Probleme*. 45 s.
- 1989/26: Tromer, Elzbieta: *The East Policy of the Radical Polish Opposition*.
- 1989/28: Buzan, Barry: *Regional Security*, 33 s.
- 1989/Extra: Tromer, Elzbieta: *Political Obstacles to Economic Reforms in Poland: The Reforms in 1956 and 1973*, (reprint of thesis from 1987, produced before employment at the Centre, with a new preface), xxi + 188 s.

Grete Bille

4. Dansk Sprognævn

Baggrund:

Dansk Sprognævn blev oprettet 1955. Det nugældende grundlag for nævnets virksomhed er Kulturmini-

steriets bekendtgørelse nr. 563 af 26.11.1981. Siden december 1986 har Sprognævnet haft lokaler på Københavns Universitet Amager. Dansk Sprognævn fik i 1988 status som sektorforskningsinstitution med deraf følgende ny stillingsstruktur for det videnskabelige personale (før: amanuenser, nu: forskere/seniorforskere).

Organisation:

Dansk Sprognævn består af et repræsentantskab, et arbejdsudvalg og et forskningsinstitut. Repræsentantskabet, der normalt mødes 1 gang om året, udgøres af ca. 20 personer fra forskellige institutioner og sammenslutninger. Repræsentantskabet vælger et arbejdsudvalg på 8-9 medlemmer, der mødes ca. 8 gange om året for at behandle sager af principiel karakter. Det daglige arbejde varetages af forskningsinstitutets ansatte under ledelse af nævnets formand. Institutet er tillige sekretariat for nævnets repræsentantskab og arbejdsudvalg.

Virksomhed:

Sprognævnets hovedopgaver er at følge det danske sprogs udvikling, at svare på spørgsmål om dansk sprog og sprogbrug og at udarbejde den officielle danske retskrivningsordbog.

Sprogudviklingen, først og fremmest tilvæksten og ændringerne i ordforrådet, er dokumenteret i nævnets ordsamling, der ved udgangen af 1989 indeholdt ca. 770.000 sedler med i alt ca. 250.000 forskellige ord. Ordsamlingen bruges især af nævnets medarbejdere i deres oplysnings-, rådgivnings- og forskningsarbejde, men benyttes også af udefra kommende ordbogsredaktører, forskere og studerende. Samlingen er tilgængelig for offentligheden (efter nærmere aftale).

Nævnet får ca. 10.000 spørgsmål om dansk sprog og sprogbrug om året, de allerfleste i telefon. Det er især virksomheder og institutioner (private og offentlige), der spørger nævnet til råds, men også en del private enkeltpersoner bruger nævnets oplysningstjeneste, der er gratis. Siden september 1988 har nævnet leveret sprogsider til Danmarks Radios tekst-tv. I 1989 blev der i alt udsendt ca. 175 sider med sproglig oplysning via tekst-tv.

I 1986 udsendtes Retskrivningsordbogen, redigeret og udgivet af Dansk Sprognævn. Før den tid havde nævnet udgivet (men ikke redigeret) Retskrivningsordbog 1955. Retskrivningsordbogen (1986) er indtil udgangen af 1989 udsendt i 6 oplag på tilsammen 450.000 eksemplarer.

Dansk Sprognævn har et nært samarbejde med sprognævnene i de andre nordiske lande. Samarbejdet foregår for en stor del gennem det fællesnordiske organ Nordisk Sprogsekretariat.

Nævnets videnskabelige medarbejdere har mulighed for at bruge en del af deres arbejdstid til personligt videnskabeligt arbejde. I 1989 har dette arbejde især

ligget inden for områderne dansk scenesprog (Else Bojsen), den danske retskrivnings historie i de sidste 100 år (Henrik Galberg Jacobsen), nye ord i dansk siden 1975 (Pia Jarvad).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 5.

Seniorforskere: Else Bojsen, Jørgen Eriksen, Arne Hamburger, Henrik Galberg Jacobsen, Pia Jarvad.

Datalingvistisk konsulent: Carsten Hansen.

TAP: Antal årsværk: 3.

Kontorassistenter: Winnie Flindt, Grethe Jensen, Grete Lewinsky, Gerda Lønholst, Liss Petersen, Gerda Rasmussen.

Formand:

Professor Erik Hansen, Københavns Universitet.

Publikationer:

Dansk Sprognævn: Retskrivningsordbogen. 6. opl. Kbh. Gyldendal 1989. 622 s.

Dansk Sprognævn: Retskrivningsordbogen. [5. opl., med rettelser]. Svagsynsudgave. Kbh. Gyldendal 1989. 1041 s.

Dansk Sprognævn: Ord og Ordformer i Retskrivningsordbogen. [Disketteversion, 5. opl., med rettelser]. Kbh. Dansk Sprognævn og Klokker & Bro ApS 1989.

Dansk Sprognævn: Sprognævnet på skærmen 1988/89. Kbh. Dansk Sprognævn og DR/Tekst-TV 1989. 38 s. (Dansk Sprognævns skrifter 16).

Dansk Sprognævn: Årsberetning 1988. Kbh. 1989. 12 A4-s. (fotokopieret).

Nyt fra Sprognævnet 1989/1, 1989/2, 1989/3, 1989/4 (16 s. pr. nummer + Register 1985-1989 (8 s.) som tillæg til 1989/4).

Else Bojsen: »Dansk under engelsk-amerikansk fortryllelse?«. Sprog i Norden 1989, s. 39-46.

Else Bojsen: »Nye svenske ordbøger«. Nyt fra Sprognævnet 1989/3, s. 4-6.

Else Bojsen: »Sprognævnets telefonrådgivning«. Mette Kunø og Erik Vive Larsen (udg.): 2. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Århus 1989. S. 49-58.

Else Bojsen: »Who's afraid ...?« Nyt fra Sprognævnet 1989/4, s. 1-3.

Else Bojsen og Henrik Galberg Jacobsen: »Ny språklitteratur. Danmark«. Sprog i Norden 1989, s. 117-125.

Arne Hamburger: »At kollapse«. Nyt fra Sprognævnet 1989/3, s. 8-9.

Henrik Galberg Jacobsen: »De kommaer, de kommaer!«. Nyt fra Sprognævnet 1989/1, s. 1-6.

Henrik Galberg Jacobsen: »Til de der ...?« Nyt fra Sprognævnet 1989/2, s. 1-7.

Henrik Galberg Jacobsen: »Sprogbrug og misbrug –

- og andre kønsskifter«. *Nyt fra Sprognævnet* 1989/4, s. 4-7.
- Pia Jarvad: »Danskernes nye ordforråd«. *Dagligliv i Danmark i Vor Tid*, 1989, bd. 2, s. 441-453.
- Pia Jarvad: »Sproget har bolden«. *Nyt fra Sprognævnet* 1989/3, s. 7-9.
- Pia Jarvad: »Sporten som sprogforner«. *Nordisk Kontakt* 1989/13, s. 85-86.
- Pia Jarvad: »Sprognævnet på edb«. *Rapport om »Møde om leksikografisk forskning og ordbogsarbejde i Danmark«* Fuglsøcenteret, 8.-10.6.1988, (Skriften på Skærmen, nr. 3). Afdeling for Datalingvistik, Handelshøjskolen i Århus, 1989, s. 49-65.

Henrik Galberg Jacobsen

5. Det danske Sprog- og Litteraturselskabs ordbøger

a. Gammeldansk Ordbog

Ordbogens virksomhed:

Gammeldansk Ordbog skal, i sin endelige form, dels give en lingvistisk beskrivelse af det danske sprog i perioden 1100-1515, dels fungere som en filologisk håndbog til brug ved læsning af tekster fra den danske middelalder.

Arbejdet på ordbogen har især været koncentreret om

- at udforme og afprøve redaktionsregler,
- at afprøve og udvikle ordbogsediteringssystemet GestorLEX med henblik på redigering, lagring af og søgning i data,
- at færdiggøre en maskinlæsbar, alfabetisk liste over samtlige opslagsord,
- at færdiggøre og ajourføre en registrant over udnyttede diplomer.

Ebba Hjorth (EH) blev ved den stiftende generalforsamling 6.12. 1989 valgt til formand for foreningen Leksikografer i Danmark (LEDA). EH har som medlem af DANLEXgruppen arbejdet med problemer omkring etablering af en databaseret ordbank; yderligere er hun medlem af et udvalg nedsat til at udarbejde en plan for en ordbog over dansk nutidssprog. Med foredraget »Strukturovervejelser i ordbogsarbejdet. Fordele og faldgruber« deltog EH i ekspertmødet »Orðabók og telda« i Tórshavn 27.-28.1. 1989. Ved et møde i DSOM talte hun om »Hvilke konsekvenser får ønsket om at anvende edb for udformning af og indhold i Gammeldansk Ordbog«, og ved et heldagsseminar afholdt af Selskab for nordisk Filologi holdt EH foredrag om struktureret redaktionsarbejde ved Gammeldansk Ordbog. EH og Bente Holmberg (BH) del-

tog 27.8.-3.9. 1989 i en af LEDA arrangeret leksikografisk studierejse til London, hvorunder EH holdt foredraget: »Considerations of article-structure in using a dictionary editingsystem«.

BH har fortsat arbejdet med projektet »Atlas over Fyns kyst 0-1500 e.Kr.«. Hun deltog 13.-15.3. 1989 i et symposium (»Besejling og bebyggelse i Nordens jernalder, vikingetid og tidlig middelalder«) i Roskilde med et foredrag om maritime stednavne. På kongressen i Brandbjerg (se nedenfor) valgtes BH til dansk repræsentant i Nordisk Samarbejdskomité for Navneforskning (NORNA); yderligere er hun medlem af styringsgruppen for Leksikon over nordiske stednavnelementer, som er støttet af Nordisk Samarbejdsnævn for humanistisk forskning (NOS-H). BH blev 22.2. 1989 valgt til formand for Selskab for nordisk Filologi.

Merete K. Jørgensen (MKJ) afsluttede 31.5. 1989 projektet »Det gammeldanske ordforråd i stednavne – til brug for Gammeldansk Ordbog«. I dets sidste faser blev der især arbejdet med at indlægge maskinlæsbar stednavnemateriale i en til projektet programmeret database, samt gjort forsøg med maskinel excerpering af dette materiale. Ved et foredrag i Selskab for nordisk Filologi 9.11. 1989 fremlagde hun projektets teori og metode. MKJ er redaktionssekretær ved tidsskriftet *Danske Studier*. EH, BH og MKJ deltog 20.-24.5. 1989 i den 10. nordiske navneforskerkongres i Brandbjerg.

Stab:

Redaktører: Antal årsværk: 3,7.

Ebba Hjorth, Bente Holmberg, Merete Korvenius Jørgensen (forskningsrådsstipendiat indtil 31.5. 1989), John Kousgård Sørensen (se Institut for Navneforskning).

Medhjælp: Antal årsværk: 0,3.

Frode Christiansen.

Publikationer:

Behov og Brugerprofiler for Dansk Ordbank. DANLEXgruppen. Kbh. 1989.

Dansk Ordbog. Plan for en ordbog over det danske nutidssprog. 18. december 1989. Af Ebba Hjorth, Iver Kjær, Ole Norling-Christensen og Hanne Ruus.

Holmberg, Bente: »Atlas over Fyns kyst 0-1500 e.Kr. Et tværfagligt forskningsprojekt.« *Stadnamn i kystkulturen (NORNA-rapporter 41)*: 117-131. Uppsala 1989.

Holmberg, Bente: [Anm. af] Denotationsbyte i ortnamn (NORNA-rapporter 37), redigeret af Peter Slotte, Uppsala 1988. *Namn och Bygd* 77, 1989: 136-138.

Forskningsprofiler udgivet af Selskab for nordisk Filologi. Redigeret af Bente Holmberg, Britta Olrik Frederiksen og Hanne Ruus. Kbh. 1989.

Jørgensen, Merete K.: Det gammeldanske ordforråd i

stednavne – til brug for Gammeldansk Ordbog. Rapport til Statens humanistiske Forskningsråd. J.nr.: 15-6120. Kbh. 1989.

Merete K. Jørgensen

b. Supplement til Ordbog over det danske Sprog

Ordbogens virksomhed:

Ordbog over det danske Sprog (ODS) blev udgivet i årene 1918-56 i 28 bind, og et supplement har været under forberedelse siden værkets afslutning. Formålet med ODS-Supplementet er at forbedre ODS' beskrivelse af dansk rigssprog i perioden 1700-1955. Supplementet skal altså ikke fortsætte beskrivelsen af sprogets udvikling gennem det 20. århundrede, men det skal bøde på de fejl og mangler, som findes i ODS, naturligvis specielt i de første bind af værket. Grundlaget for arbejdet er en seddelsamling på ca. 1,3 mio. sedler. ODS-Supplementet er planlagt til at omfatte 6 bind, hvoraf halvdelen skal rumme bogstaverne A til F, som stort set foreligger i råmanuskript.

Beretningsåret 1989 har været karakteriseret ved at produktionen af det første bind (bogstaverne Å, A og begyndelsen af B) har taget sin begyndelse. Takket være en beskedne udvidelse af staben med 0,5 årsværk på både redaktør- og medhjælpsiden (bevilget af Carlsbergfondet) og fastlæggelsen af det tekniske grundlag (med edb-udstyr bevilget af Statens humanistiske Forskningsråd), kan bind 1 planlægges til udsendelse i 1991.

Ordbogssystemet Compulexis blev installeret på IBM-maskiner i maj måned. Siden er der arbejdet med indtastning kombineret med løbende korrektur ved sekretær og redaktør samt kritisk gennemlæsning ved den redaktør der ikke har redigeret det pågældende afsnit. Ved årets udgang var bogstavet Å og knap halvdelen af A indtastet.

Der er i øvrigt arbejdet med færdiggørelse af afsnit under bogstavet B og med redigering af de ikke behandlede dele af F. De nyredigerede afsnit af dette bogstav indtastes og færdigbehandles efter samme mønster som bind 1.

Redaktionen har desuden besvaret et stigende antal henvendelser angående dansk rigssprog i perioden 1700-1955.

Anne Duekilde og Sv. Eegholm-Pedersen deltog i en lektikografisk studierejse til England 27/8-3/8 1989, arrangeret af foreningen LEDA, leksikografer i Danmark.

Endvidere har Anne Duekilde deltaget i The Seventh International Conference of Nordic and General Linguistics, Torshavn, 7-11/8 1989, med et præ-

sentationsforedrag om ODS-Supplementet, og hun har som i de foregående år medvirket i Danmarks Radios serie Sprogminuttet.

Stab:

Redaktører: Antal årsværk: 2.

Anne Duekilde, Sv. Eegholm-Pedersen.

Medhjælp: Antal årsværk: 1.

Lise Bak.

Publikationer:

Anne Duekilde: ODS-Supplementet, i: Henrik Holmboe (red.), Rapport om »Møde om leksikografisk forskning og ordbogsarbejde i Danmark«
Fuglsøcenteret, 8.-10. juni 1988. Skriften på skærmen nr. 3. Handelshøjskolen i Århus. 1989.

Anne Duekilde

6. Center for Hjernesgade

Center for Hjernesgade åbnede 1. marts 1985. Med støtte fra Egmont Fonden og geografisk placeret nær de psykologiske institutter, Københavns Universitet, Amager. Centrets formål er at yde genoptræning af unge og voksne med akut opstået hjernesgade, f.eks. som følge af trafikulykke, slag mod hovedet, blodprop eller andre sygdomme i hjernen. Hovedvægten lægges på optræningens neuropsykologiske aspekt. Det er endvidere centrets formål at bidrage til neurofagernes udvikling og at formidle viden gennem undervisning af studerende, relevante faggrupper i social- og sundhedsvæsenet samt gennem oplysningsvirksomhed.

Historie

Center for Hjernesgade har sin teoretiske baggrund i den sovjetiske neuropsykologi, specielt A. R. Luria's teori om hjernens funktionelle systemer og principper for neuropsykologisk undersøgelse. Udformningen af genoptræningsprogrammer er endvidere inspireret af den række genoptræningscentre, der siden 1960'erne er opstået specielt i USA. Centrets direktør Anne-Lise Christensen har en baggrund som psykolog på Århus Universitetet ved neurokirurgisk afdeling og som cheffpsykolog på Psykiatrisk Hospital, Risskov. I årene 1970-73-75 foretog hun studierejser til Sovjet og senere til USA. Hendes viden og en øget erkendelse af behovet for behandling af følger af hjernetraumer manifesterede sig i en ansøgning til Egmont Fonden i efteråret 1984. Herfra bevilgedes en sum, der gjorde det muligt at etablere og drive Center for Hjernesgade i en forsøgsperiode mhp., at dette skulle blive selvfinan-

sierende. Finansieringen foregår nu primært gennem kommuners og enkelte amters betaling for genoptræningsforløb af patienter. Københavns Universitet stillede lokaler til rådighed for centret i en forsøgsperiode frem til 31/12/86. Erfaringerne viste sig så gode, at Det humanistiske Fakultetsråd i september 1986 imødekom en ansøgning om forlængelse. Centret yder undervisning til psykologistuderende og modtager årligt ca. 4 praktikanter fra psykologistudiet samt en række øvrige studerende. Vi vil takke for det fortsat gode samarbejde med Københavns Universitet.

Genoptræning:

Ved Center for Hjerneskade er der et fast dagprogram, der strækker sig over 4½ måned og som halvårsligt modtager 10-12 elever. Der indledes med en omfattende undersøgelse, hvor psykologiske, fysiske, skolemæssige, medicinske, sociale og økonomiske aspekter af elevens situation vurderes. Den indledende undersøgelse danner udgangspunkt for tilrettelæggelse af de individuelle variationer indenfor dagprogrammets rammer. Der er eksempelvis elever, der har afasi (forstyrrelser i forståelsen af sprog eller evnen til at udtrykke sig sprogligt), hvilket kræver, at der lægges hovedvægt på sprog- og taletræning. Programmet omfatter generelt træning af kognitive funktioner, psykoterapi samt undervisning, der tilsigter at fremme evnen til at interagere med andre og tilpasse sig socialt. Sideløbende arbejdes der med motorisk træning, stemmetræning, læse- og regnefærdigheder m.m. Eleverne møder 4 dage om ugen, 5 timer dagligt. Efter programmets afslutning tilbydes endvidere støtte til en periode, der typisk strækker sig over ½ til 1 år. Under hele forløbet er der nær kontakt med pårørende, relevante sociale instanser og eventuel arbejdsplads. De pårørende tilbydes deltagelse i pårørendegrupper.

Undervisning:

Center for Hjerneskade har et undervisningstilbud til studerende ved neurogrenen på psykologistudiet ved Københavns Universitet. Herudover afholdes løbende kurser for inden- og udenlandske gæster samt foredrag for relevante faggrupper eksternt. Endelig har Center for Hjerneskade, som nævnt, psykologpraktikanter. Vi har endvidere, i stigende grad, haft mulighed for at have færdige psykologer og speciallærere til videreuddannelse over længere perioder i forbindelse med orlov fra deres arbejdsplads.

Forskning:

I samarbejde med en række kommuner i Københavns Amt startedes et kombineret forsøgs- og forskningsprogram, der foreløbig har resulteret i en rapport, der udkom i Januar 1989. Elever fra de første 3 år, der har fulgt centrets dagprogram, er vurderet med hensyn til effekt af genoptræning såvel socialt og psykologisk som på de øvrige områder, der har været om-

talt. Undersøgelsen viser effekt både umiddelbart og ved opfølgning 2 år efter genoptræningsforløbets afslutning. Rapporten kan rekvireres fra Center for Hjerneskade.

Der foregår løbende effektundersøgelse af centrets genoptræningsprogram. Et omfattende projekt har såvel kontrolgruppe på centret som i en anden dansk kommune, hvor hjerneskadede tilbydes traditionel behandling. Endvidere indgår der kontrol i form af sammenligning af den enkelte elev i en periode før genoptræningen påbegyndes med perioden under og efter dennes påbegyndelse. I dette projekt foretages også blood-flow undersøgelser ved Bispebjerg Hospital, fysiologisk/nuclearmedicinsk afdeling og CBF-laboratoriet, Klinisk Neurofysiologisk avd. Lasarettet i Lund.

Medarbejdere ved Center for Hjerneskade deltager endvidere i eksterne forskningsprojekter. Det gælder en differential diagnostisk undersøgelse af patienter med depression og demens på Bispebjerg Hospital afdeling E og en undersøgelse af risikoindivider for demenssygdommen Huntington's Chorea, ved Arvebiologisk Institut, Panum. En intensiv undersøgelse af afasipatienter forventes afsluttet medio 1990.

Internationalt samarbejde:

Center for Hjerneskade har ønsket at vedligeholde forbindelsen med relevante neurofag og behandlingssteder i udlandet. I den forbindelse har Anne-Lise Christensen været inviteret til deltagelse i en række kongresser, bl.a. i Tyskland, USA og Japan. Centrets forskning og genoptræningsmetode har endvidere ført til et samarbejde med de øvrige nordiske lande (Norge, Sverige, Finland, Island), støttet af Nordisk Råd, ligesom centret deltager i projektarbejde indenfor EF. Der har løbende været besøg af en række videnskabsfolk og ledere/medarbejdere fra udenlandske genoptræningscentre, og cand.psych. Mugge Pinner har i et ½ år været på studiebesøg ved en række centre i USA.

Stab:

VIP: Direktør cand.psych. Anne-Lise Christensen, cand.psych. Eva Mugge Pinner, Birgitte Forchhammer, Kasper Jørgensen, Carsten Randsløv, Nicole Kristjansen Rosenberg, Lene Bruun-Schmidt, stipendiat, logopæd Lise Randrup Jensen, Finn Malmquist, speciallærer Steen Hartmann, Kaj Kaiser, fysioterapeut Gitte Rasmussen, Peter Zeeman.

TAP: Sekretær Lise Bjerregaard, Karin Ewald, Mona Olsen, Grete Mørup Pedersen, bogholder Vian Brito, praktisk administrator Marianne Ewald.

Publikationer:

David W. Ellis & Anne-Lise Christensen: Neuropsychological treatment after brain injury. Kluwer Academic Publishers, London 1989.

Anne-Lise Christensen & Lise Randrup Jensen & Jarl Risberg: Lurias neuropsychological and neurolinguistic testing. *J. Neurolinguistics*, vol. 4, nr. 1, pp. 137-154 1989.

Ruth Andersen, Hysse Forchhammer, Ida Schjørring: Temanummer om genoptræning af hjerneskadede klienter, *Psykolog Nyt*, nr. 12 1989.

Nicole K. Rosenberg

7. Humanistisk Forskningscenter

Det humanistiske Forskningscenter ved Københavns Universitet oprettedes af Statens humanistiske Forskningsråd i januar 1986 som det første forskningscenter inden for rammerne af det særlige centerprogram for humaniora. Dets funktionsperiode er fem år, i hvilken periode det skal leve op til følgende målsætning:

- at sikre gode forskningsbetingelser for erfarne forskere,
- at sikre muligheder for uddannelse af yngre forskere i et bredt humanistisk forskningsmiljø,
- at styrke grundlaget for forskningsformidlende arbejde, sigtende dels på forskningsverdenen, dels på folkeoplysende arbejde,
- at styrke det internationale forskningssamarbejde ved støtte til rejser og invitation af gæsteforskere.

Centret oprettedes i tilknytning til Det humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet på grundlag af et forslag til centerprofil underskrevet af Michael Harbsmeier, Kristian Kristiansen og Mogens Trolle Larsen. Dette forslag har overskriften »Kulturtradition og fornylelse«.

Centrets styrelse består af Niels Steensgaard (formand), Gunhild Nissen, Peder Mortensen, dekanen for Det humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet (John Kuhlmann Madsen) og centerlederen (Mogens Trolle Larsen).

Ansættelse ved centret er sket på grundlag af opslag og skriftlige ansøgninger. De ansatte kommer dels fra universitetsstillinger, som de frikøbes fra i perioder på op til tre år, dels fra stillinger i sektorforskningsinstitutioner (f.eks. museer eller ministerier), og endelig er en del stipendiater uden fast stilling.

Derudover knyttes udenlandske forskere til centret i kortere perioder med henblik på at indgå i det løbende tværfaglige samarbejde.

De ansatte er forpligtet til at henlægge deres forskningsarbejde ved centret, bortset fra de perioder der anvendes til forskningsrejser.

Gæster:

Årsrapporten for 1988 skitserede i korthed nogle af de

store gevinster der opnås gennem besøg af kolleger fra andre lande. Hvis dansk humanistisk forskning skal kunne fastholde og udbygge sin internationale position forudsætter det en satsning på flere områder, hvor invitation af gæsteforskere i kortere og længere perioder spiller en væsentlig rolle – sammen med eksempelvis en intensivning af danske forskeres rejseaktiviteter og en øget interesse for internationalt orienterede publikationer af dansk forskning.

De personlige kontakter der på denne måde uddybes for nogle og skabes for andre, og de faglige impulser den daglige omgang giver mulighed for er en rigelig begrundelse for vigtigheden af at der anvendes en væsentlig sum på gæstebesøg.

Det blev også bemærket at der er visse problemer i centerregi med hensyn til disse besøg: den korte tids-horizont for centrets virke, og i endnu højere grad for de enkelte projekter, medfører at en egentlig langsigtet planlægning – ofte en nødvendighed – ikke er mulig; for den enkelte centeransatte kan det føles som et tids-pres at skulle have ansvar for sådanne gæstebesøg; manglen på adækvate faciliteter til indkvartering af gæsteforskere i København udgør en skandale og lægger hindringer i vejen; ikke alle fag har tradition for en bredt international kontaktkreds; og endelig kan det være vanskeligt i nogle tilfælde at indpasse fremmedsprogede gæster på en enkel måde i centrets uhyre vigtige kollegiale dagligdag.

Det forløbne år har imidlertid været en understregning af de positive sider af dette problem, og gæsterne har i de fleste tilfælde kunnet integreres positivt og problemfrit.

Længere besøg

Anders Andrén fra Middelalderarkæologi ved Lunds Universitet. Han opholdt sig ved centret i efterårssemestret på basis af en gæsteforskerbevilling fra Forskerakademiet. Han holdt en række forelæsninger og seminarer ved centret, ved Institut for Arkæologi i København og på Moesgård i Århus. Hans interesse for specielt relationen mellem skrift og genstand, eksemplificeret i en nyfortolkning af runestenene, betød en frugtbar tilknytning til centrets løbende debat om kommunikationsteknologiens relevans for en forståelse af historiske forløb.

Antonio Gilman, arkæolog og antropolog fra University of California, Los Angeles, opholdt sig ved centret i februar måned. Gilman er en førende ekspert på iberisk forhistorie, og han forelæste om dette emne, men hans store teoretiske bredde og erfaring betød at han indgik i diskussioner og debatter ved centret om generelle arkæologiske og historiske emner.

Michael Rowlands, antropolog fra University College, London, opholdt sig ved centret i september måned. Han har en fortid som arkæolog med speciale i europæisk jernalder, og der har i en årrække eksisteret et snævert samarbejde mellem historisk-antropologi-

ske forskergrupper i København og London med Rowlands som et centralt kontaktpunkt.

Ma Keyao, leder af History Department, Peking University, opholdt sig ved centret fra november måned indtil februar 1990. Han er en af de førende kinesiske historikere, der har specialiseret sig i komparative studier af feudalismen. Hans hovedværk er en bog om dannelsen af den vesteuropæiske feudale økonomi. Hans ophold ved centret har særlig relation til Leif Littrups forskningsprojekt, der omfatter en undersøgelse af grundlaget for den nye kinesiske verdenshistorie-skrivning.

Niels Thorsen, Engelsk Institut i København, har arbejdet ved centret i hele efterårssemestret. Hans speciale er amerikanske samfundsforhold og politisk teori, og hensigten med at invitere ham på et »sabbat«-semester ved centret var netop at udfylde det beklagelige tomrum der har været i mangel på en speciallist i angelsaksiske forhold.

Taoufik Redissi, Tunis, opholdt sig i efteråret på centret og på Nationalmuseets Antiksamling. Hans ophold, finansieret af Forskerakademiet, gav ham mulighed for at færdiggøre et studie over keramikfund fra Capitol i Segermes – i tilknytning til projektet Africa proconsularis, som også Henrik Tvarnø deltagte i.

Kortere besøg

Kortere gæstebesøg, oftest af en uges varighed og som regel kombineret med en eller flere forelæsninger eller seminarer, har været spredt over hele året.

Anthony John Chennels og Luke Mhlaba, University of Zimbabwe, Terence O. Ranger, Oxford, og David Lan fra London, opholdt sig i kortere perioder ved centret i foråret i forbindelse med afholdelsen af seminarrækken om »Tradition og forandring i zimbabwansk kultur og politik«; Charlels A. Ruud, University of Western Ontario, Canada, opholdt sig en uge ved centret i april, hvor han forelæste om russisk presse- og forlagshistorie; Jean Andreau, Paris, besøgte centret i marts og forelæste om Pompeii; Federico Marazzi, Rom, forelæste om Rom i senantikken i april; R. Bruce Hitchner, Dayton, Ohio, besøgte centret i marts og forelæste om arkæologi i Tunesien; S. Tägli, Lunds Universitet, forelæste i marts om etnologiske emner; Luo Rongqu, Peking, forelæste om problemer i kinesisk historieskrivning; Wim Jongman, National Humanities Center, North Carolina, forelæste om romersk historie; Martin Jay, Berkeley, var inviteret i samarbejde med Institut for Litteraturvidenskab, og hans seminar ved centret handlede om Photo-unrealism; David Lowenthal, University College, London, var inviteret i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen, og han medvirkede dels ved lanceringen af centrets bog *Brugte Historier*, dels ved et seminar om Natursynet; endelig skal nævnes Valentin Kockel, Darmstadt, der forelæste om arkitekturmodeller.

Konferencer:

Centrets aktiviteter på dette felt i 1989 var meget omfattende, med en række små og store, danske og internationale arrangementer. Det har været en positiv tendens at flere af konferencerne er blevet afholdt i samarbejde med andre institutioner, institutter ved fakulteter i København, andre universiteter, forskergrupper i København, og institutioner uden for den akademiske verden. Denne udvikling peger hen imod en stadig større integration af centrets arbejde i både Det humanistiske Fakultets og andre institutioners aktivitetsfelter.

Arrangementerne har krævet en betydelig arbejdsindsats, og det står efterhånden klart at denne faglige satsning må tages med ved vurderingen af den enkelte ansattes samlede udbytte af hans/hendes periode ved centret – sammen med publikationer osv.

Regional Differences and Social Development in Europe of the First Mill. B.C.

I dagene 18.-22. januar afholdtes en workshop der samlede en gruppe specialister med et bredt perspektiv på den berørte periode. Hensigten var at belyse de store politiske og sociale forandringer der kulminerede i Romerriget og delingen mellem nord og syd i Europa. Konferencen arrangeredes i et samarbejde mellem Kristian Kristiansen fra centret og den tidligere medarbejder Jørgen Jensen, der nu er tilbage på Nationalmuseet.

Det må konkluderes at den valgte arbejdsform, hvor ca. 12 forskere i en lille uge havde mulighed for at bo sammen og drøfte temaet på baggrund af i forvejen omdelte tekster, var uhyre produktiv. Hvert manuskript præsenteredes kort af forfatteren, hvorefter en »opponent« kommenterede det som indledning til en timelang, åben diskussion i gruppen. Disse »opponenter« udarbejdede derefter mindre oplæg der dannede grundlag for en generel diskussion den sidste dag.

Diskussionen kastede i første række lys over følgende problemstillinger:

- de geografiske forskydninger i centerdannelsen og deres årsager,
- sammenhængen mellem center og periferi,
- centerkollaps og folkevandringer og
- de første byers (oppida) opståen i Centraleuropa.

Konferencen havde følgende deltagere: Sara Campion, University of Southampton; Tim Campion, sammesteds; John Collis, University of Sheffield; Susan Frankenstein, London; Jørgen Jensen, Nationalmuseet; Kristian Kristiansen, Det humanistiske Forskningscenter; Janusz Ostojka-Zagórski, Poznan; Alexander Palastewa, Serbian Academy of Sciences and Art, Belgrad; Ludvig Pauli, Akademie der Wissenschaften, München; Klavs Randsborg, Arkæologisk Institut; Michael Rowlands, University College, London; Henrik Thrane, Fyns Stiftsmuseum, Odense; Jiri Waldhauser, Narodni Technicke Muzeum, Prag.

Vestens Syn på Orienten

Denne temadag fandt sted på KUA den 4. april og samlede en gruppe lærere og studerende omkring en diskussion af et tema der på mange måder har spillet en betydelig rolle for det historiske forløb i begge verdensdele. Frygt, betagelse, begejstring og foragt har til forskellige tider markeret europæernes holdninger, og denne workshop sigtede på at diskutere disse ideologiske strukturers forankring i historiske forløb og situationer.

Debatten fandt sted på baggrund af oplæg fra Sven-Ingvar Andersson, Kunstakademiet, der talte om havekunst; Peter Christensen, Historisk Institut, der skitserede historikernes traditionelle syn på Orienten; Stephen Christensen, Historisk Institut, der talte om forholdet til tyrkerne; Kurt Villads Jensen, Institut for orientalsk Filologi, hvis tema var dominikanermunkes oplevelser i Østen; Michael Harbsmeier, Det humanistiske Forskningscenter, der talte om begrebet Orientalisk Despoti; Mogens Trolle Larsen, samme, hvis emne var opfattelsen af den nære Orients oldtidskulturer; og Peter Ulf Møller, også fra centret, der diskuterede den russiske romantiks opfattelse af Orienten (Ansvarlig: Mogens Trolle Larsen).

1789 og Danmark

I anledning af 200-året for udbruddet af den franske revolution arrangerede Det humanistiske Forskningscenter onsdag d. 3. maj 1989 en temadag over emnet »1789 og Danmark«. Lektor Johny Leisner, Historisk Institut, KU, opridsede baggrunden for begivenhederne i sommeren 1789. Johny Leisner betonedes som en umiddelbar forudsætning den blokering af trediestands mobilitetet opad, der kendetegnede årene før revolutionen. I forlængelse heraf beskæftigede kandidatstipendiat Jan Iversen, Historisk Institut, Århus Universitet, sig med udviklingen i Frankrig efter 1789. Et centralt punkt blev af Jan Iversen formuleret således, at magtens sprog blev erstattet af sprogets magt. Efter frokosten behandlede lektor Claus Bjørn. Det humanistiske Forskningscenter, KU, den franske revolutions betydning for Danmark 1789 til 1799, mens lektor Hans Vammen, Historisk Institut, KU, førte temaet den franske revolution og Danmark frem til 1849. I begge disse indlæg var det et fremtrædende punkt, at den franske revolution ved sin eksistens skaber et nyt og forandret verdensbillede i politik og samfundsdebat i Danmark. Revolutionen blev forhåbning eller skræmmebillede, men blev først og fremmest en realitet.

The Nature of Culture and the Culture of Nature

30. maj afholdt centret i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen, Miljøministeriet et seminar tilrettelagt af Kenneth Olwig, DLH, og Kristian Kristiansen, Det humanistiske Forskningscenter, hvor en række perso-

ner med tilknytning til universiteter, ministerier og interesseorganisationer diskuterede synet på naturen.

Seminaret indledtes af den engelsk-amerikanske kulturgeograf og historiker David Lowenthal, University College i London. Diskussionen formede sig som en bred udveksling af erfaringer og synspunkter, hvor både kulturhistorie, naturvidenskab, administration og politik indgik.

Fra Miljøministeriet deltog Leo Bjørnskov, Anders Billeschou, Peder Agger, Henrik Knuth-Winterfeldt, Jens Bekmose, Viggo Nielsen, Algren Ussing og Ole Bjørn Hansen; fra centret deltog Claus Bjørn, Michael Harbsmeier, Preben Kaarsholm og Mogens Trolle Larsen; de øvrige deltagere var: Ole Lövig Simonsen, Friluftsrådet, Orvar Löfgren, Lunds Universitet, Bente Magnus, Riksantikvarembetet, Oslo, Peter Brogård, Lyngby og Hans Ole Hansen, Lejre.

Die Bundesrepublik Deutschland in der heutigen Welt

I dagene 6.-8. november afholdtes en konference med dette tema på KUA med deltagelse af en række danske og europæiske eksperter og med et stort og aktivt publikum. Tidspunktet faldt sammen med Berlinmurens fald og konferencen fik derved et helt særligt præg, hvor de fremlagte foredrag blev sat i relief af den hastige politiske udvikling.

Foredragene på konferencens to første dage blev holdt af Karl-Heinz Ladeur, jurist fra Bremens Universitet, der talte om den særlige vesttyske forfatning; af Claudio Magris, Trieste, hvis bog om Centraleuropa med titlen Danubio netop var udkommet på dansk; af Margarethe Mitscherlich-Nielsen, psykoanalytiker fra Frankfurt, medforfatter til et af hovedværkerne i ny tysk socialpsykologi: Die Unfähigkeit zu trauern; af Paul Mog, Tübingen, der talte om vesttysk kultur og kulturstudier; af Thorsten Nybom, Uppsala, historiker med speciale i vesttysk historiografi og dennes forhold til den politiske udvikling; af Robert Picht, direktør for Deutsch-französisches Institut i Ludwigsburg, der beskæftigede sig med Tysklands forhold til Europa; og af Per Ørngaard, Det humanistiske Forskningscenter, der talte om Tyskland set fra Danmark.

Den sidste dag arrangeredes en generel diskussion mellem disse oplægsholdere og en række danske eksperter i tyske forhold: Sven-Erik Tychsen, Danmarks Radio, Jan Bo Hansen, Weekendavisen, Niels Ufer, Weekendavisen, Hannes Gamillscheg, Frankfurter Rundschau, og Morten Kelstrup, Institut for Samfundsfag og Forvaltning (Per Ørngaard var ansvarlig for arrangementet).

Consumption and Cultural Strategies

Den 24. og 25. november afholdt centret i et samarbejde mellem Orvar Löfgren fra Etnologiska Institutionen ved universitetet i Lund, Jonathan Friedman fra Antropologisk Institut ved Københavns Universitet og Michael Harbsmeier fra Centret en workshop med

titlen »Consumption and Cultural Strategies« på Scandic Airport Hotel i Kastrup.

Forbrug og forbrugsmønstre er i stigende grad blevet gjort til genstand for forskningen både i sociologien, antropologien, udviklingsforskningen, den historiske antropologi og arkæologien. Formålet med denne konference var derfor at samle en række forskere fra forskellige lande og discipliner til at diskutere nogle af de spørgsmål, som uden at der endnu kan siges at være tale om et veletableret forskningsområde synes at være af fælles interesse.

Følgende papers blev fremlagt og diskuteret:

Colin Campbell, University of York: Character and Consumption. An Historical Action Theory Approach to the Understanding of Consumer Behaviour.

Daniel Miller, University College, London: Fashion and Ontology in Trinidad.

Richard Wilk, Indiana: Consumer Goods as dialogue about Development. Research in Progress in Belize.

Igor Kopytoff, University of Pennsylvania: From Macro-Economics to Cultural Character. The Conundrum of Leisure and Self-Realization in an African Society.

Mike Rowlands, University College, London: The Consumption of an African Modernity.

Michael Thompson, The Musgrave Institute, London: Recognizing and Analyzing the Inchoate.

Orvar Löfgren, University of Lund: »My life as a Consumer«. Notes from an Ongoing Research Project.

Michael Harbsmeier, University of Copenhagen: Consumption and Cosmologies. Some Notes on Travel Accounts and the Reading Revolution in Late 18th Century Germany.

Jonathan Friedman, University of Copenhagen: Being in the World. Globalisation and Localisation.

Det er planen at et udvalg af disse oplæg skal udgives i nr.7. af Culture & History i foråret 1990. Orvar Löfgren har påtaget sig rollen som guest-editor i denne forbindelse.

Retsantropologisk temadag

Temadagen var en opfølgning og afslutning af den tværfaglige studiekreds, der har eksisteret siden efteråret 87 som et samarbejde mellem Det humanistiske Forskningscenter og Retsvidenskabeligt Institut. I de forløbne år har vi berørt mange vidt forskellige emner, som alle har haft det til fælles, at de belyste forholdet mellem ret og samfund. Med temadagen blev emnet specificeret til forholdet mellem sædvaneret og centralret. Ideen var, at nogle af de problemer, som var aktuelle i f.eks. nordisk middelalder, havde paralleller til nyere tid i den tredje verden, hvor centralret og sædvaneret mange steder stadig brydes. Emnerne koncentrerede sig hovedsagelig om adgangen til/kontrollen med jord på den ene side og på den anden side de vanskeligheder, der er opstået i forbindelse med

forsøg på at bruge vestlige retsbegreber i den tredje verden.

Der deltog ca. 20 i arrangementet. Sessionerne blev ledet af Torben Vestergaard, Center for Kulturforskning, Århus Universitet, Anders Andrén, Lunds Universitet (pt. Det humanistiske Forskningscenter), og Ole Krarup, Retsvidenskabeligt Inst., Københavns Universitet.

Oplæggene blev holdt af: Michael Whyte, Institut for Antropologi, Københavns Universitet, Kirsten Ewers Andersen, Institut for Antropologi, Københavns Universitet, Kenneth Olwig, Geografisk Institut, Danmarks Lærerhøjskole, Michael Gelting, Rigsarkivet, Anders Bøgh, Historisk Institut, Århus Universitet, Poul Olsen, Rigsarkivet, Karen Fog Olwig, Institut for Antropologi, Københavns Universitet (Ansvarlige for arrangementet: Lotte Hedeager).

Kulturforskning; hvorfor skal vi vide det?

Den 23.-24. maj afholdtes i København den anden samarbejdskonference mellem de to forskningscentre. Konferencerne er kun åbne for medarbejdere ved centrene.

Temaet var formuleret således, at oplægsholderne hver især skulle fremlægge et emne fra deres forskning, som de selv fandt vigtigt og interessant. Diskussionen drejede sig derefter dels om det fremlagte emne, dels om dets generelle interesse og relevans, og endelig om, hvorvidt der tegnede sig et fælles projekt i kulturforskningen.

Der var således tale om en metode-konference, som samlede det brede spektrum af fagtraditioner, de to forskningscentre tilsammen repræsenterer. Med udgangspunkt i de enkelte oplæg diskuteredes synsvinkler, analyseformer og resultater samt muligheder og problemer i tværfaglig kulturforskning.

Ud over oplæg og diskussion var der arrangeret en arkitektonisk, politisk og historisk rundvisning på Christiania, som i den foregående week-end havde skabt ny »Christiania-kulturhistorie«.

Oplæg:

Jørgen Würtz Sørensen (KC, AaU): Billedet af ghettoen – segregering i dansk indvandrerpolitik.

Hans Boll-Johansen (DhF, KU): identitetsproblemer.

Christa Lykke Christensen (KC, AaU): Klædt på til skindet. Modehistorisk blik på cowboybukserne; a never-ending story?

Lotte Hedeager (DhF, KU): Danernes Land!

Henrik Horstbøll (KC, AaU): bogtrykket og kommunikationens kulturhistorie – mellem teknologihistorie, litteraturhistorie og 'intellectual history'.

Niels Ole Finnemann (KC, AaU): Efter Bogen. (Ansvarlig: Anne Knudsen).

Seminarer:

Studiekredse og seminarer med begrænset deltagertal og tilmeldingspligt er efterhånden blevet en fast bestanddel af centrets virksomhed. I helt uformelle sammenhænge kan der på denne måde udvikle sig samarbejdsgrupper der knytter centeransattes arbejde på forskellig måde til den forskning og de interesser der findes på fakultetet.

Kulturforskning. Seminar om metode

Anne Knudsen og Peter Ulf Møller organiserede denne studiekreds i foråret: Hvordan gør man? Hvilke indfaldsvinkler er der til »kulturforskningen«? Hvad er de forskellige discipliners »hemmeligheder«?

Retsantropologi

Lotte Hedeager har på centrets vegne arrangeret dette uformelle, tværfaglige forum, hvis møder har fundet sted på Retsvidenskabeligt Institut.

En række forskere har fremlagt konkrete historiske eller antropologiske studier til diskussion i gruppen, og samarbejdet mundede i november måned ud i afholdelsen af den allerede nævnte konference.

Amerikaniseringsprocessen i politisk perspektiv

Niels Thorsen, gæst ved centret i efteråret, arrangerede en studiekreds hvis formål det var dels at indkredse de særtræk ved politisk identitet der i særlig grad forbindes med USA's politiske og kulturelle udvikling, dels at beskrive og problematisere den europæiske opfattelse af USA. Modstillingen mellem en »gammel« og en »ny« verden, forestillingen om at politik baseres på en »social kontrakt«, europæiske opfattelse af amerikanske former for magtopbygning, og ideen om et samfundssystem bygget på »forbrug« var temaer der behandlede.

Arkæologi, kultur og sprog

Denne studiekreds, der startede i efteråret og løber videre i foråret 1990 for at slutte med en international temadag, arrangeredes af Lingvistkredsen (Frans Gregersen) og centret (Kristian Kristiansen).

Diskussionerne i studiekredsen tager udgangspunkt i den fornyede interesse for det gamle problem om de indoeuropæiske sprogs oprindelse og spredning. Igangsætter har været et par nyligt publicerede bøger, først og fremmest Colin Renfrews *Archaeology and language – the puzzle of Indo-European origins* fra 1987.

Tradition og forandring i zimbabweansk kultur og politik

Preben Kaarsholm var ansvarlig for denne række på ialt 5 seminarer. Oplæg holdtes af Anthony Chennels, University of Zimbabwe, »Romantic Anti-Capitalism and the Rhodesian Settler Novel«; Luke Mhlaba, samme sted, »The press and Democracy in Post-Uni-

ty Zimbabwe«; Preben Kaarsholm, »Music Hall og leninisme: Teater og kulturkamp i Zimbabwe efter uafhængigheden«; Terence O. Ranger, Oxford, »Conservation and Politics: The Struggle over the Matopos National Park«; og David Lan, London, »Guns and Rain. Spirit Mediums in the Zimbabwean Struggle for Independence«

Formidling:

I løbet af 1989 er der udgivet ikke mindre end fire større bøger på centret, foruden to bind af tidsskriftet. To af disse bøger var på engelsk, en på fransk, og en på dansk. Dette har været en kraftanstrengelse og en satsning der har stillet store krav både til forfattere, redaktører, til centrets sekretær Bente Jensen, og naturligvis til forlaget.

Vi har iøvrigt skiftet forlag, således at alle centrets publikationer, inklusive de dansksprogede og tidsskriftet, udgives samme sted: Akademisk Forlag i København.

The Humanities between Art and Science. Intellectual Developments 1880-1914 er baseret på bidragene til den første af centrets internationale konferencer. Bogen, der er redigeret af Michael Harbsmeier og Mogens Trolle Larsen, forsøger at beskrive og analysere nogle af de afgørende forandringer omkring århundredskiftet, der dels i sig selv udgør et fascinerende kapitel i Europas intellektuelle historie, men som også på mange måder har skabt grundlaget for den opsplitning og arbejdsdeling mellem fag og discipliner, der siden har kendetegnet humaniora. Ved at spørge om de intellektuelle, sociale, kulturelle og politiske faktorer, der har ført til etableringen af de forskellige fag og deres »identitet« tegnes der et rigt facetteret billede af de brud og forandringer, der er karakteristiske for perioden fra fin de siècle til første verdenskrig.

Literacy and society er redigeret af Karen Schousboe og Mogens Trolle Larsen. Dele af den går tilbage til en international konference som blev organiseret af Center for sammenlignende Kulturforskning.

I en tid hvor nye medier og nye kommunikationsteknologier trænger frem overalt påkalder spørgsmålet om deres samfundsmæssige og kulturelle betydning og konsekvenser sig en ganske særlig interesse. Ved at undersøge nogle af de kommunikationsteknologiske revolutioner der tidligere i historien grundlæggende har ændret vores måde at opbevare, dele og sprede viden, indsigt og informationer på kan man også nå frem til en mere realistisk og ædruelig holdning i forhold til de aktuelle kommunikationsteknologiske omvæltninger.

Rimeligt afbalancerede svar på så store spørgsmål må basere sig på en hel række af analyser, der hver især kombinerer den teoretiske diskussion med en nøje granskning af de historiske vidnesbyrd. Den foreliggende bog rummer en lang række sådanne undersøgelser spændende fra oldtidens Ægypten, Mesopotamien

og Grækenland over Indien og middelalderens Europa til Madagascar og Japan i nyere tid.

L'identité française er redigeret af Hans Boll-Johansen.

Denne bog indeholder fransksprogede bidrag fra en konference der afholdtes af centret, og den stiller spørgsmålet om »fransk identitet« eksisterer. I alle lande afhænger definitionen af den nationale identitet til en vis grad af forholdet til de andre. Derfor havde centret inviteret en række forskere med forskellig baggrund, men alle specialister i fransk kultur og franske samfundsforhold, til at forsøge at besvare spørgsmålet om der – set fra deres synspunkt – findes en fransk identitet. De 10 forfattere kommer fra Frankrig, USA, England, Tyskland, Italien og Danmark.

Culture & History

Første bind i 1989, bind 5, havde det generelle tema Writing World Histories, baseret på en temadag centret afholdt i 1988:

Peter Burke: New Reflections on World History; Peter Ulf Møller: Writing the History of World Literature in the USSR; Leif Littrup: World History with Chinese Characteristics; Keith Nield: Liberalism and History; Michael Harbsmeier: World Histories before Domestication; Phil L. Kohl: World Prehistory.

Bind 6 havde følgende indhold:

Boaz Shoshan: Varieties of Culture in Medieval Islam; Peter Hulme: The Log of Christopher Columbus: A Review Essay; Peter Mason: Portrayal and Betrayal: The Colonial Gaze in Seventeenth Century Brazil; Cyprian F. Fisiy and Michael Rowlands: Sorcery and Law in Modern Cameroon; Preben Kaarsholm: The Past as Battlefield in Rhodesia and Zimbabwe: The Struggle of Competing Nationalisms over History from Colonization to Independence; Fritz W. Kramer: The Otherness of the European.

Brugte Historier. Ti essays om brug og misbrug af historien

Bogen er redigeret af Lotte Hedeager og Karen Schousboe og indeholder bidrag skrevet af medarbejdere ved centret. Dens grundlæggende tema er erkendelsen af at historien ikke er endelig; hver generation og hver epoke må nødvendigvis skrive sin egen – ikke blot for tidsfordriv, men fordi interesser og indfaldsvinkler ændres, fordi de spørgsmål, som er aktuelle for én generation ikke nødvendigvis interesserer den efterfølgende. Selv om fortiden opfattes som fælles, når vi næppe nogensinde til »den endegyldige sandhed«. Historie er en del af vor selvforståelse, af vor ideologi; glemmer vi det, ja, så overser vi også, at historien til alle tider er blevet både brugt og misbrugt.

Nyhedsbreve

Endelig skal det nævnes at vore nyhedsbreve med oplysninger om alle centrets aktiviteter i 1989 også har

rummet korte essays skrevet af centrets medarbejdere. I nr. 5 skrev Leif Littrup om »En konference i Kina« og Hans Boll-Johansen om et længere besøg i St Antony's College, Oxford. I nr. 6 bidrog Per Øhrgaard med en artikel »Et par refleksioner over viden og erfaring – i anledning af studier i den tyske fortid«, og Anne Knudsen skrev om »Det overflødiges nødvendighed. Om udkanter, fortider og andre mærkværdigheder.«

Rejser:

Udover mindre rejser i forbindelse med deltagelse i konferencer, seminarer osv., som næsten alle har været på, har enkelte desuden opholdt sig i længere perioder i udlandet i forbindelse med arbejdet på deres projekt.

Således har Henrik Tværnø i september og oktober opholdt sig i Italien med henblik på at benytte de fremragende biblioteker i Rom, specielt de tyske og franske arkæologiske institutter; han besøgte desuden en række udgravninger og museer i Roms omegn og i Apulien. Et længerevarende ophold i Italien var en nødvendig del af hans projekt, idet den italiske halvø er et af de vigtigste undersøgelsesområder i analysen af den occidentale byudvikling fra Kejser-tid til tidlig Middelalder. De arkæologiske levn udgør en stor, i visse perioder endog afgørende, del af kildematerialet hertil. Som et konkret resultat af opholdet foretog han en grundig gennemgang af de apuliske og de umbrisk/toskanske byers historie i første årtusinde, og denne analyse klargjorde en række nye vanskeligheder – og dermed nye glæder – ved at etablere en tilfredsstillende syntese for byudviklingen.

Anne Knudsen opholdt sig fra oktober til midten af december på Korsika, beskæftiget med at færdiggøre arkivgennemgang i Les Archives départementales de la Corse du Sud (Ajaccio), og med studier i La bibliothèque Municipale de Bastia. Hun gennemgik øens aviser fra perioden 1871-1939 for artikler med relevans for emnet – der defineres som »Identity as Politics. The Dilemmas of Corsican 'Culturalism'« – og hun interviewede et stort antal gamle mennesker om deres oplevelser af perioden og dens politiske og etniske rørelser. Hertil kom daglige – dels organiserede, dels spontane – diskussioner med kolleger ved universitetet i Corte og ved arkiverne. Hendes arbejde følges med stor interesse på Korsika, idet meget få ikke-korsikanere beskæftiger sig med øens historie før 1940.

Peter Ulf Møller har været på to længere ophold i udlandet i forbindelse med arbejdet med projektet om Rusland mellem Øst og Vest. I maj og juni gennemførte han studier ved Universitetsbiblioteket i Helsinki af det russiske og svensk-finske kildemateriale fra det 18. og 19. århundrede – materiale der ikke kan lokaliseres eller fremskaffes i Danmark. Universitetsbiblioteket i Helsinki har en enestående slavisk afdeling, og der er et aktivt internationalt miljø knyttet til den, som han havde stort udbytte af at deltage i. Den

anden rejse fandt sted i september og oktober og gik til Leningrad, hvor han arbejdede på Videnskabernes Akademis bibliotek, Institut for russisk Litteratur (Pusjkin-huset), på Saltykov-Sjtjedrin biblioteket, Flådens Arkiv og det Centrale Historiske Arkiv. Ved Leningrad-afdelingen af Det orientalske Institut fik han gennem kontakt med sovjetiske japanologer øget viden om russisk-japanske forbindelser; en bog om strandede japanske søfolk i Rusland bliver et af resultaterne af hans forskningsprojekt ved centret – et værk med titlen »Strandet i Europa«.

Mogens Trolle Larsen opholdt sig i marts og april i USA, inviteret af The Smithsonian Institution i Washington. Han opholdt sig dels ved The Arthur M. Sackler Gallery of Asian Art, hvor han bl.a. diskuterede problemstillinger i tilknytning til projektet om udforskningen af de nærorientalske oldtidskulturer i det nittende århundrede; dels rejste han – betalt af Smithsonian – til en række amerikanske universiteter. I New York lavede han arkivstudier ved Columbia University og The Metropolitan Museum of Art; i Philadelphia ved University Museum; i Chicago ved Oriental Institute. I San Diego besøgte The Laboratory of Comparative Human Cognition, og endelig opholdt han sig nogle dage i Berkeley. Som et resultat af besøget i Washington arrangeres i marts 1990 en fælles konference dér med temaet »The Construction of the Ancient Near East«.

Stab:

VIP:

Claus Bjørn, historie KU, ansat 3 år fra 1/2/88: Brødrene Chr. D. og Johan Ludvig Reventlow – en studie i reformmiljø og reformpolitik i Danmark i slutningen af 1700-tallet.

Jonathan Friedman, antropologi KU, ansat 1 år fra 1/7/88: An anthropology of modernity: Cultural process and world process.

Hans Boll-Johansen, fransk KU, ansat 3 år fra 1/9/86: Ændringer i det franske samfunds identitet og selvforståelse med særligt henblik på perioden efter 1945.

Michael Harbsmeier, antropologi, ansat hele centerperioden med ansvar for publikationer og med projektet: Struktur og kontinuitetsbrud i sociale kosmologier: en komparativ undersøgelse af rejseberetninger. Lotte Hedeager, forhistorisk arkæologi, ansat 2 år 1 mdr. fra 1/2/88: Kriegeraristokrati og kongemagt. En analyse af statsdannelse og germansk identitet i det første årtusind.

Preben Kaarsholm, litteraturvidenskab RUC, ansat 3 år fra 1/9/86: Den imperialistiske arvs betydning for de kulturelle udviklingsbetingelser i det sydlige Afrika, 1899-1985.

Anne Knudsen, antropologi, ansat 3 år fra 1/8/87: Integration, regionalisme og kulturel identitet: Korsika i den Tredje Republik.

Kristian Kristiansen, forhistorisk arkæologi, Skov- og

Naturstyrelsen, Miljøministeriet, ansat 2 år fra 1/8/87: Det historiske Europa grundlægges: Europa i det første årtusind f.v.t.

Mogens Trolle Larsen, assyriologi KU, ansat hele centerperioden som centerleder: Samfundsændringer og kommunikationssystemer: skriftens opfindelse, brug og udvikling i Mesopotamien.

Leif Littrup, kinesisk KU, ansat 3 år fra 1/9/87: Det nye verdensbillede i østasiatiske verdenshistorier med specielt henblik på de kinesiske.

Peter Ulf Møller, russisk KU, ansat 3 år fra 1/1/88: Rusland mellem øst og vest: kulturtradition og fornyelse.

Karen Schousboe, europæisk etnologi, ansat 3 år fra 1/4/86: Kulturel udvikling og strukturforandring i Danmark ca. 1400-1550 set i et nord-vest-europæisk perspektiv.

Henrik Tvarnø, historie OU, ansat 2 år 4 mdr. fra 1/9/88: Romersk bycivilisation – en komparativ undersøgelse af forholdet mellem strukturer og kulturelle ændringer.

Per Øhrgaard, tysk KU, ansat 3 år fra 1/2/87: Forandringer i de tysksprogede landes identitet og selvforståelse med særligt henblik på tiden efter anden verdenskrig.

I løbet af 1989 udløb flere ansættelser: Jonathan Friedman, Hans Boll-Johansen, Preben Kaarsholm, Kristian Kristiansen og Karen Schousboe.

Sekretariat:

Centrets generelle sekretærfunktion – regnskab, drift, arkiver osv. – varetages fortsat af Agnete Langkjær. Med væksten i antallet af ansatte er disse opgaver naturligtvis vokset.

Opgaverne i forbindelse med centrets publikationsvirksomhed er også vokset meget betydeligt, idet vi forsøger selv at levere sats til såvel tidsskriftet Culture & History som centrets internationale skriftserie. Skrivarbejdet varetages af Bente Jensen.

Konklusioner:

Året vil nok komme til at fremstå som det centrale i centrets fem-årige liv, med et til tider næsten hæsbæsende aktivitetsniveau, med uhyre givende gæsteophold, med en kraftig satsning på publikationer, og med en fuldt etableret intern samarbejdspraksis.

Ikke færre end otte konferencer, hvoraf flere var betydelige internationale arrangementer, har været afholdt i løbet af året. Vi har tilstræbt en blanding af udadvendte aktiviteter, der kunne komme specielt fakultetets lærere og studerende til gavn, og mere internt rettede arrangementer med en begrænset deltagerkreds. Begge typer kan være frugtbare; ikke mindst konferencen om Tyskland – der jo fik en ganske speciel aktualitet på grund af begivenhederne i DDR – kunne engagere en meget stor gruppe deltagere og tilhørere. I den anden ende af skalaen kan man pege på f.eks.

konferencen om Europa i det første årtusind fvt., der samlede en gruppe på ca. 20 specialister der i knap en uge fik lejlighed til uhyre detaljeret at diskutere fortolkninger og vurderinger.

I årsrapporten for sidste år pegede jeg på en række problemer ved gæsteophold ved centret, og det er på sin plads at fremhæve at disse har været følt langt mindre i 1989 – formodentlig først og fremmest på grund af at der efterhånden er oparbejdet gode rutiner og omgangsvaner. Vi har iøvrigt for første gang kunnet invitere en kollega fra fakultetet i København til et semesterophold, og dette har overbevist os om at et eventuelt fremtidigt center vil kunne spille en meget positiv rolle som hjemsted for forskere med frisemester, når der er forskningsmæssige fælles interesser.

Vore mange publikationer i 1989 afspejler en tendens der efter alt at dømme vil fortsætte. De tre bøger på engelsk og fransk var konferencerapporter, og sådanne vil også udkomme i 1990, men vi har iøvrigt i flere tilfælde foretrukket at lade papirerne fra en konference udgivet i *Culture & History* snarere end som selvstændige bøger. Det er heller ikke altid meningsfyldt at publicere samtlige foredrag.

Tidsskriftet har iøvrigt tiltrukket en stadig strøm af artikler der tilsendes uopfordret fra forskere i hele verden, ikke mindst i USA. Dette er tilfredsstillende, bl.a. fordi det viser at der er et vist kendskab til *Culture & History*, men det er trist at måtte erkende at dette endnu ikke har givet sig udslag i en tilfredsstillende mængde abonnenter. Det er meget vanskeligt at introducere et nyt internationalt tidsskrift, ikke mindst et der forsøger at være tvær-disciplinært.

Evalueringen af de to centres struktur gennemførtes i samarbejde med de ansatte, der alle blev interviewet. Konklusionerne i rapporten er meget rosende på næsten alle punkter, og dagspressen har da også benyttet overskrifter som »Centre får topkarakter«. Evaluatorene peger på en række problemer, først og fremmest spørgsmålene om forskeruddannelsen og om kontinuiteten i centrene arbejde, ikke mindst med hensyn til de internationale netværk der bygges op.

Mogens Trolle Larsen

8. IWGIA (International Work Group for Indigenous Affairs)

Historie:

IWGIA, the International Work Group for Indigenous Affairs, blev oprettet på Amerikanistkongressen i Stuttgart, august 1968, på initiativ af samfundsforskere, specielt socialantropologer. Gennem deres videnskabelige feltarbejder havde disse forskere fået indblik

i den vanskelige situation for indfødte folk – forhold, der gik fra direkte fysisk udryddelse til kulturel undertrykkelse og tilintetgørelse. Forskere mente, at man som videnskabsmand, der studerede disse folk, havde et ansvar. IWGIA blev oprettet med det formål at koordinere forskning indenfor dette område, oplyse om forholdene, samt primært at publicere de videnskabelige analyser i en dokumentationsserie. Organisationen blev ledet af lektor Helge Kleivan, Institut for Eskimologi ved Københavns Universitet. Han var indtil sin død i 1983 både drivkraften bag oprettelsen og den fortsatte funktion af organisationen. IWGIA blev knyttet til Københavns Universitet som siden har stillet lokaler til rådighed for organisationen. Fra at være en organisation, der blev drevet med frivillig arbejdskraft, har organisationen – takket være bevillinger fra først og fremmest de nordiske udenrigsministerier – efterhånden været i stand til at lønne en fast på 3-4 medarbejdere. Indtil 1980 opholdt IWGIA sig i to mindre lokaler i Frederiksholms Kanal 4A med tilknytning til Institut for Etnologi og Antropologi. I 1980 flyttede IWGIA til de nuværende lokaler i Fiolstræde 10 sammen med Institut for Eskimologi, som er en naturlig samarbejdspartner inden for IWGIA's operationsfelt.

Virksomhed og struktur:

IWGIA er ideologisk og politisk uafhængig med forankring indenfor samfundsvidenskaberne og menneskerettighederne.

Organisationen beskæftiger sig med de sager og forhold, som indfødte folk over hele verden konfronteres med. Disse folk befinder sig oftest i en situation, hvor de fratages rettighederne til deres eget territorium, egne ressourcer og egen kulturelle egenart. De er truet af undergang, hvad enten det drejer sig om direkte fysisk udryddelse eller tvangspåførelse af en fremmed og uforståelig »europæisk« inspireret kultur, og ofte nægtes de ressourcerne til at føre deres egen kultur videre – d.v.s. henholdsvis folkemord og kulturødelæggelse.

IWGIA's formål er at sikre disse indfødte folks fremtid i overensstemmelse med deres egne bestræbelser og ønsker. Med basis i de samfundsvidenskabelige professioner, søger IWGIA: 1) at drive forskning omkring indfødte folks situation og publicere denne, 2) at skabe international forståelse, indsigt og engagement omkring de indfødte folks situation, 3) at bekæmpe racisme og sikre politiske, økonomiske og sociale rettigheder, samt fastslå de indfødte folks ret til selvbestemmelse, og 4) at formidle projekter og anden form for støtte til indfødte folk og folkegrupper med henblik på at styrke deres sociale, kulturelle og politiske stilling.

IWGIA opererer globalt gennem et netværk af kontakter, der på forskellig vis har berøring til de indfødte folk og deres situation. Disse kontakter kan være akademikere, indfødte repræsentanter, jurister, journali-

ster og mange andre. Ligeledes er IWGIA i konstant kontakt med organisationer af forskellig art, indfødte som ikke-indfødte. Disse rangerer fra små lokale organisationer til internationale som f.eks. FN. Organisationen får endvidere henvendelser fra f.eks. udenlandske universiteter og de skandinaviske udenrigsministerier om objektiv og up-to-date information fra diverse områder af verden. IWGIA er medlem af Centerrådet for Det danske Center for Menneskerettigheder.

Gennem årene har IWGIA fået opbygget et dokumentationscenter omkring indfødte folk, der er Nordeuropas mest omfattende. Materialet, der modtages gennem det globale netværk, er placeret i organisationens forskningsbibliotek. Dette bibliotek udgør (sammen med biblioteket ved Institut for Eskimologi) et omfattende ressourcecenter som bruges af forskere, journalister, studerende og indfødte folk selv.

Som et meget væsentligt fremskridt opnåede IWGIA i 1989 NGO status (Non-Governmental Status) under ECOSOC, FN. Det indebærer først og fremmest, at IWGIA har opnået taleret i ECOSOC's underorganisationer, herunder FN's Menneskerettighedskommission.

IWGIA har i 1989 modtaget midler til driften fra menneskerettighedssektionerne ved de danske, norske, svenske samt finske udenrigsministerier samt fra Tipsmidlerne. Finansiering af projekter, møder og rejser blev modtaget fra: DANIDA, NORAD, Folkekirkens Nødhjælp, Diakonia (Sv.), Lutherhjælpen (Sv.), Norsk Flygtningehjælp, Kirkernes Verdensråd, Community Aid Abroad (Aus.), EEC, det danske og det svenske udenrigsministerium.

De juridisk og økonomisk ansvarlige for IWGIA er en international bestyrelse, der mødes halvårligt for i samarbejde med det internationale sekretariat at lægge rammerne for arbejdet. Det internationale sekretariat sørger for den daglige drift af organisationen, dokumentationsvirksomheden samt det internationale samarbejde. IWGIAs vedtægter ændres pr. 1. januar 1990 hvorefter også sekretariatet samt nationalgrupperne indgår i bestyrelsen.

IWGIA har fire nationalgrupper, i Norge, Sverige, Schweiz og Danmark.

Dokumentation og forskning:

Dokumentation og forskning foregår dels ved sekretariatet i København og dels rundt omkring i verden ved hjælp af et netværk af kontakter. IWGIAs primære formål er med videnskabelige baggrund at dokumentere forholdene for indfødte folk.

IWGIA udgiver løbende følgende publikationer:

- engelsksprogede Documents,
- spansksprogede Documentos,
- Newsletter på engelsk, samt
- Boletines på spansk,

c) Yearbook, engelsk.

I 1989 blev udgivet 3 Documents, 2 Documentos, 2 Newsletters, 2 Boletines samt Yearbook.

Projekter:

1. I samarbejde med en hollandsk, en belgisk og en engelsk organisation oprettede IWGIA for nogle år siden en »Human Rights Fund for Indigenous Peoples« hvis hovedformål er, at støtte indfødte folks deltagelse i De Forenede Nationers arbejde vedrørende indfødte folk. Støttet af fonden deltog i 1989 indfødte fra Tanzania, Sri Lanka, Indien, Filippinerne, Belize, Bangladesh og Peru i møderne under FNs Arbejdsgruppe for Indfødte Befolkninger.

2. Efter flere års arbejde kunne IWGIA i 1989 nedlægge en uafhængig international kommission, der skal undersøge evt. krænkelser af menneskerettighederne i Chittagong Hill Tracts, Bangladesh.

3. I 1989 intensiverede IWGIA sit arbejde med repræsentanter for det tibetanske folk. IWGIA støttede således en høring om krænkelser af menneskerettighederne i Tibet. Denne fandt sted i København i november.

4. IWGIA er gået aktivt ind i at støtte gennemførelsen af en »International Indigenous Women's Conference«, samt at støtte indfødte kvinders deltagelse i FNs arbejde.

5. Financieret af DANIDA har IWGIA startet et 3-årigt projekt i Peru's Amazonas. Projektets formål er i første omgang at opmåle mere end 100 indianersamfundes jorde og dernæst udarbejde skøder for jordene.

6. En videofilm fra Chittagong Hill Tracts, Bangladesh er i 1989 blevet produceret for IWGIA.

7. Med støtte fra NORAD har IWGIA i 1989 sat et »Syd-syd kommunikationsprojekt« igang. Projektets formål er at formidle IWGIAs publikationer til indfødte organisationer overalt på kloden. Projektet er omkostningsfrit for indfødte organisationer, som herigennem opnår øget kendskab til andre indfødte folks situation. Især i Latin Amerika har projektet i det forløbne år været effektivt.

8. IWGIA modtager årligt et stort antal ansøgninger om projekstøtte fra indfødte folk. Disse formidles til NORAD i Oslo med hvem IWGIA har indgået en konsulentaftale. Ifølge aftalen forelægges alle ansøgninger fra indfødte folk NORAD. IWGIA bedømmer ansøgningerne, kontakter ansøgerne mhp forbedringer og forelægger det endelige udkast for NORAD.

9. IWGIA deltager i planlægningen af et internatio-

nalt dokumentationsprojekt – Human Rights Documentation System (Huridocs).

10. IWGIA indgår i planlægningen af den alternative konference vedrørende sikkerhed og samarbejde i Europa, som afholdes i København i juni 1990.

Møder og rejser:

1. Sekretariatets executive directors har gennemført netværksrejser til indfødte organisationer i Brasilien og Mellemamerika.
2. Deltagelse i ILO-konference i Geneve vedr. udarbejdelse af ny konvention til erstatning af ILO-konvention 157.
3. Deltagelse i FNs Arbejdsgruppe for Indfødte Befolkninger i Geneve.
4. Som en af de få ikke-indfødte NGO'er deltog IWGIA i den første International Indigenous Women's Conference, i Australien.
5. Planlægningsmøde i Karasjok, Norge, i forbindelse med gennemførelsen af den anden International Indigenous Women's Conference.
7. Evaluering af NORAD financerede projekter i Peru.
8. Evaluering af DANIDA financeret projekt i Peru vedrørende skødeudstedelse til indianersamfund.
9. Besøg i indfødt samfund i det nordvestlige Sibirien.
10. Planlægningsmøde i Stockholm vedr. etablering af en Chittagong Hill Tracts Commission.
11. Huridocs-møder i London og Oslo.
12. Sammen med det cubanske medlem af Working Group for Indigenous Population, Alfonso Martinez, besøge IWGIA Onion Lake reservatet i Canada.
13. Deltagelse i Inuit Circumpolar Conference' generalforsamling i Sisimiut, Grønland.
14. Deltagelse i Nordisk Samråds konference i Norge.
15. Deltagelse i ECOSOC-møde, New York, i forbindelse med tildeling af NGO-status til IWGIA.

Gæster:

IWGIA's sekretariat modtager hvert år et stort antal gæster. I 1989 bl.a.:

Anini surui, indianer fra Rondonia, Brasilien. Sevirope Gaviao, indfødt leder fra Rondonia. Betty Mindlin og Mauro Leonel, Brasilien. Luis E. Maldonado, Quechua indianer, Ecuador. Kesang Y. Takla fra Dalai Lamas eksilregering i London.

Jimid Mansayagan fra den indfødte organisation, Lumad, Filipinerne.

Medlemmer af Chittagong Hill Tracts Commission, herunder Leif Dunfeld, Norge, Wilfried Telkämper, Vesttyskland og Douglas Sanders, Canada.

IWGIA stod som vært for et større arrangement vedrørende situationen i Østtimor, med deltagelse fra hele verden.

Nationalgrupper:

Nationalgrupperne med hovedsæde i København, Göteborg, Oslo og Zürich arbejder på nationalt plan med oplysningsvirksomhed.

International bestyrelse:

René Fuerst (formand), Etnografisk Museum i Geneve, Schweiz. Andrew Gray, Oxford, England. Georg Henriksen (vice-formand), Socialantropologisk Institut, Bergen Universitet, Norge. Aud Talle, Antropologisk Institut, Stockholm, Sverige. Espen Wæhle, Norrad, Oslo, Norge.

Stab:

Internationalt sekretariat:

VIP: Antal årsværk: 3,5.

Co-Directors: Teresa Aparicio, Jens Dahl.

Editorial Secretaries: Filomenita Mongaya Høgs-holm, Mario di Lucci.

TAP: Antal årsværk: 1,5.

Administration: Karen Bundgård Andersen.

Medhjælp: Karen Degnbøhl, Bodil Priemé.

I sekretariatet arbejder yderligere 4-6 langtidslidende, beskæftiget med oversættelser, maskinskrivning, biblioteksarbejde m.m.

Publikationer:

IWGIA Document 61: Ward Churchill (ed.): »Critical Issues in Native North America«.

IWGIA Document 63: »Indigenous Self-development in the Americas«.

IWGIA Document 64: ticio Escobar: »Ethnocide. Mission Accomplished?«

IWGIA Documento 8: K. R. Showdry et. al.: »A la sombre del Dique Srisailamico«.

IWGIA Documento 9: Susana B. C. Devalle: »La Problematica Indigena en el Pacifico«.

IWGIA Newsletters 57, 58 og 59.

IWGIA Boletines vol 9, no. ½ og ¾.

Jens Dahl

9. Forskningscenter for medicinsk Bioteknologi

Dette center, som blev oprettet i slutningen af 1987, er et af resultaterne af den danske regerings bioteknologi-program og består af medarbejdere fra Kemisk Laboratorium II, H. C. Ørsted Institut, Biokemisk Institut B, Panum Institut, Proteinlaboratorium, Panum Institut og Statens Serum Institut. Hovedideen bag centret består i at samle de grundlæggende

discipliner, der indgår i moderne medicinsk bioteknologi.

Således har centret medicinsk, praktisk og teoretisk ekspertise inden for organisk kemi, molekylær biologi og human medicin. Inden for disse områder arbejdes der både med projekter, som udgør bioteknologisk relevant grundforskning og målforskningsprojekter, der anvender bioteknologi.

Centrets projekter forener grundvidenskab med muligheden for at udvikle nye kommercialiserbare produkter, ligesom der vil blive uddannet kandidater med en viden og kunnen, som vil være meget efterspurgt i industrien, på sektorforskningsinstitutter og på akademiske laboratorier. Desuden tilbydes bioteknologisk og videnskabeligt samarbejde og undervisning til interesserede udefra.

Centret kan udføre organisk syntese, specielt peptid- og oligonucleotidsyntese og kemisk modifikation af proteiner, protein fraktionering, protein og DNA/RNA analyser i almindelighed og protein- og DNA/RNA-sekventering i særdeleshed. Endvidere beherskes gen-kloning i prokaryote og eukaryote værter, fremstilling af poly- og monoklonale antistoffer, samt produktion af immunodiagnostika og vacciner. Alt i alt forener centret en række discipliner, som kan forøge slagkraften, relevansen og mulighederne hos de involverede forskere.

Inden for centret deltager følgende faste videnskabelige medarbejdere:

H.C. Ørsted Institut: Ole Buchardt, Arne Holm, Otto Dahl, Roald Boe Jensen, Ulla Henriksen, John Nielsen.

Panum Institut: Peter E. Nielsen, Jan Engberg.

Proteinlaboratoriet: T.C. Bøg-Hansen, Elisabeth Bock.

Statens Seruminstitut: Jens Vuust, Nils Axelsen, Nils Strandberg Pedersen, Jørgen Bennedsen, Claus Koch, Lars-Inge Larsson, Iver Heron og Klaus Lind.

Desuden aflønnes en række tekniske medarbejdere og licentiatstuderende. En række kandidatstipendiat er aflønnet af Københavns Universitet, Statens naturvidenskabelige Forskningsråd, Statens lægevidenskabelige Forskningsråd eller private fonde er også helt eller delvist tilknyttet centret.

O. Buchardt

gisk Institut og Institut for biokemisk Genetik og Finslaboratoriet, Rigshospitalet.

Enkeltprojekter:

1. Plasminogenaktiveringssystemet og dets betydning for cancercellers spredning (F. Blasi, K. Danø, M. Johnsen).

2. Betydningen af andre serinproteaser og collagenase for cancercellers spredning (P. Kristensen).

3. Struktur og funktion af peroxidaser (K.G. Welinder).

4. Aspartatproteasers biokemi og fysiologi (B. Foltmann).

5. ras onkogenet og dets produkt, p21 (B.M. Willumsen).

6. Betydningen af EGF-receptoren (erbB onkogenet) for vækstregulation hos normale og neoplastiske celler (L. Beguinot).

Centrets styringsgruppe:

Professor Francesco Blasi, centerleder, Mikrobiologisk Institut, overlæge Keld Danø, Finslaboratoriet, lektor Karen G. Welinder, Institut for biokemisk Genetik, og lektor Erik Bahn, Det naturvidenskabelige Fakultet.

Deltagere fra Mikrobiologisk Institut: Professor Francesco Blasi, adjunkt Laura Beguinot, lektor Morten Johnsen, lektor Olle Karlstrøm, lektor Berthe Marie Willumsen. Gæsteforsker Raffaele Cannio. Videnskabelige assistenter Nina Pedersen og Ann Roldan. Licentiatstuderende: Kristian Helin, Cristina Moroni og Lisbeth Birk Møller.

Deltagere fra Institut for biokemisk Genetik: Professor B. Foltmann, lektor Karen G. Welinder, licentiatstuderende Michael Ploug.

Deltagere fra Finslaboratoriet: Overlæge Keld Danø, gæsteforsker Vincent Ellis, lic.scient. Niels Behrendt, cand.med. Peter Kristensen, cand.scient. Leif Lund, cand.scient. Ebbe Rønne.

Francesco Blasi

11. Nordisk Institut for Asienstudier (NIAS)

Formål:

I følge sine statutter har Nordisk Institut for Asienstudier (NIAS) til opgave at fremme og styrke studiet af Asiens kulturer og samfundsforhold i de nordiske lande. Institutet skal indenfor sit virksomhedsområde

10. Center for molekylær Cellebiologi

Det bioteknologiske udviklingsprogram har givet mulighed for at udvide det samarbejde der allerede var i gang mellem de to universitetsinstitutter Mikrobiolo-

de befordre kontakt og samarbejde mellem forskere og forskningsinstitutioner i Norden. Instituttet skal især forsøge at samordne asienforskning og uddannelse af asienforskere ved universiteterne og de højere læreanstalter i de nordiske lande, fremme informations- og dokumentationsvirksomheden samt sørge for tilvejebringelse af de nødvendige hjælpemidler til asienforskning og uddannelse af asienforskere. For at opfylde disse mål kan instituttet tage initiativ til og medvirke i nordiske forskningsprojekter, konferencer og kurser, ligesom instituttet gennem egen forskning, indbydelse af gæsteforskere og gæsteforelæsere, uddeling af stipendier og på anden vis skal stimulere interessen i de nordiske lande for studiet af Asien og formidle de generelle kundskaber om denne verdensdel. Siden NIAS's omorganisering i 1988 er Øst- og Sydøstasien særlig prioriterede områder.

Organisation:

Instituttet ledes af en styrelse bestående af to medlemmer fra hvert af landene Danmark, Finland, Norge og Sverige samt to repræsentanter for instituttets personale. De nationale medlemmer i styrelsen udnævnes af Nordisk Ministerråd for en periode af 3 år. Island kan på begæring repræsenteres i styrelsen med et medlem, men har for tiden ingen repræsentant i styrelsen.

En fuldtidsansat forstander har ansvaret for den daglige ledelse af sekretariat, bibliotek, informationsenhed og forskningsenhed i overensstemmelse med styrelsens beslutninger. Forskningsenheden består af 3 forskere (ansat for en 3 års periode, med mulig forlængelse i yderligere én periode), samt to forskningsstipendiater (ansættelsesperiode fra 1-3 år). Derudover er ansat en forskningsprofessor med tilknyttet videnskabelig assistent samt forskningsstipendiat (ansat for en 3 års periode).

NIAS finansieres af Nordisk Ministerråd, d.v.s. de fem nordiske regeringer: Danmark, Finland, Island Norge og Sverige.

Virksomhed:

1. Forskning

Projektet 'Landless Villagers in Java. Economic Conditions, Social Relations and Cultural Models in Historical-Anthropological Perspective' er et stort anlagt komparativt projekt, som har til hensigt at sammenligne jordløse og fattige bønderes situation i tre forskellige regioner af Java. Grundhypotesen for projektet har været at udviklingen i de tre regioner, henholdsvis i Vest-, Øst- og det centrale Java, er forløbet forskelligt, og at en stor del af den forskning som hidtil er gjort, har haft en tendens til at generalisere i store træk uden at tage hensyn til variationerne (forsker Sven Cederroth).

Et nyt stort projekt er blevet formuleret i løbet af 1989: 'Culturally Conditioned Models of Conflict Re-

solution. A Comparison between Malaysia and Sweden'. En række svenske forskere bidrager til dette nok største forskningsprojekt, som er formuleret på nordisk plan i relation til Sydøstasien. Den antropologiske del af projektet fokuserer på den rolle som lokale ledere har som informanter og konfliktlødere i forskellige typer af konflikter. Det drejer sig såvel om konflikter inden for familien, som om etniske gruppers konflikter (forsker Sven Cederroth).

Forsker Arne Kalland forsvarede sin doktorafhandling 'Fishing Villages in Tokugawa Japan - The Case of 'Fikuoka Domain' for den filosofiske doktorgrad ved universitetet i Oslo den 28. januar. Projektet anvendte antropologiske modeller på et historisk materiale og har særlig interesse for maritime antropologer og forskere inden for Japans økonomiske historie. Kalland har arbejdet videre med socio-økonomiske forhold i japanske fiskerbyer, bl.a. med henblik på hvalfangst-kulturen, som ses som en rig, livskraftig kultur.

'Religionens betydning i et japansk lokalsamfund' er et projekt, som bl.a. har omfattet et 5 måneders feltophold. Formålet er at vise at buddhisme, shinto og 'folkereligion' ikke må opfattes som separate religioner, men som en enhed. Gennem de religiøse aktiviteter i lokalsamfundet bliver enkeltpersoners forhold til de religiøse institutioner fulgt gennem en længere periode. Projektet har desuden til hensigt at vise hvordan religiøse institutioner integrerer befolkningen lokalt såvel som regionalt og nationalt (forsker Arne Kalland).

Et nyt projekt, som i sin struktur har karakter af et eksperiment, omhandler religion i Tibet. Professor ved Oslo Universitet, Per Kværne, står for projektet 'Den tibetanske bon-religion - historisk udvikling og aktuel udformning i Folkerepublikken Kina'. Til projektet er knyttet en projektgruppe bestående af forskningsstipendiat Rinzin Thargyal (Oslo) og forskningsassistent Inger Olsson (Lund). Projektet fokuserer dels på de nutidige ændringsprocesser (Rinzin Thargyal), dels på de ikke-buddhistiske traditioner, den såkaldte bon-religion (Per Kværne og Inger Olsson). Projektet har både et diakront sigte med vægt på det kultur- og religionsmøde, som fandt sted da buddhismen blev indført i Tibet for over tusind år siden, og et samtidsorienteret sigte, idet hensigten med projektet er at analysere den dybtgående sociale og kulturelle ændring, som det tibetanske samfund har gennemgået siden indlemmelsen i Den kinesiske Folkerepublik i 1950erne.

Forstander, Kauko Laitinen, har arbejdet på to projekter, som dels drejer sig om 'Videnskabeligt udbytte mellem nordiske og østasiatiske institutioner' dles 'Traditionelle værdier i det moderne Østasien'.

'Tekstilkvinder i Vietnam og Filippinerne. Formelt og uformelt arbejde i samfundsforandringen' er et projekt som forsøger at integrere økonomisk-historiske og antropologiske metoder. De to lande ligger begge i

Sydøstasien, men udviklingsstrategierne har været fundamentalt forskellige. Projektet er en undersøgelse af kvinders formelle og uformelle arbejde i tekstilproduktionen. Formålet er at analysere kvinders levevilkår og placering i samfundsforandringen i de to lande, hvor det uformelle arbejde har spillet og fortsat spiller en væsentlig rolle (forsker Irene Nørlund).

'Tekstilproduktionen i Vietnam 1880-1940' er en økonomisk-historisk analyse af tekstilproduktionens udvikling i den daværende franske koloni med specielt henblik på samspillet mellem småproduktion og industri. Undersøgelsen behandler både den nationale udvikling ud fra økonomisk-statistiske kilder og provinsen Nam Dinh i det nordlige Vietnam, som blev centret for både den industrielle og den håndværksmæssige tekstilproduktion (forsker Irene Nørlund).

Globalt set har Islam i de seneste årtier fået en hastigt voksende betydning, men muslimer i Den kinesiske Folkerepublik er fortsat et relativt udforsket emne i den internationale forskning. Der findes 10 millioner muslimer i Kina fordelt på 10 minoritetsfolk. Hui muslimer består mest af konverterede kinesere, mens de øvrige muslimske minoriteter er af tyrkisk, arabisk, persisk eller mongolsk oprindelse. Forskningsprojektet om de kinesiske minoriteter stiler mod at registrere de muslimske minoriteters forhold i nutidens Kina med udgangspunkt i deres forskellige historiske sproglige og kulturelle baggrund (stipendiat Tri-lobi Nath Sharma).

'The Role of Korea in America-East Asian Relations. Private Humanitarian Activity and Limited Political Expansionism, 1882-1910' er en historisk undersøgelse af følgerne for Korea af den politiske balancegang i Østasien. Projektet sætter fokus på en analyse af de forandrede koreanske holdninger over for den stigende amerikanske indflydelse i landet (stipendiat Hillevi Toiviainen).

2. Dokumentation/Bibliotek

Biblioteket indeholder materialesamlinger vedrørende Asien på de europæiske hovedsprog indenfor samfundsvidenskab og humaniora og omfatter ca. 20.000 bøger og ca. 1500 tidsskrifter (heraf ca. 700 løbende) samt omfattende samlinger af kildemateriale, off-prints og pamflets.

Den retrospektive edb-inddatering af kortkatalogen forløber nu planmæssigt med Det kgl. Bibliotek som databasevært (REX-systemet). Biblioteket har i 1989 modtaget to større boggaver, hvoraf den ene stammer fra afdøde Carl Elof Svenning (Sverige) og den anden fra SIDA (Styrelsen for International Utvevling).

I efteråret udvidede og omorganiserede biblioteket tidsskriftreolerne på læsesalen, således at flere bøger og tidsskrifter kan stå fremme på åbne hylder og sammen med læsepladserne fungere som en helhed.

3. Konferencer, workshops og gæsteforelæsninger

»Den 2. Nordiske Tibet-konference« blev holdt på NIAS 18.-19. februar. Medarrangør af Det nordiske sinologmøde med temaet »Modernization and Current Change in China« afholdt i Seili, Finland, 2.-4. juni. Workshop om Bhutan blev afholdt 15. september. Følgende gæsteforelæsninger har fundet sted på instituttet: Professor Zhang Zerong, Institute of Economics, Sichuan Academy of Social Sciences, Chengdu, Kina, forelæste d. 14. april om »Recent Trends of Economic Reform in China«; Professor Harumi Befu, Department of Anthropology, Stanford University, forelæste 13. maj om »Japan's Education: Its Accomplishments and Problems«; Professor Girindranath Chattopadhyay, University of Burdwan, West Bengal, Indien, forelæste i forbindelse med Tagore-ugen 23., 24. og 25. oktober om bengalsk litteratur, bengalsk sprog og Tagores lyrik, hvorunder også Mrs. harmila Roy, Paris, præsenterede Tagores musik; Professor Steve O'Harrow, Center for Southeast Asian Studies, University of Hawaii, forelæste 25. oktober om »Vietnam: Cultural Considerations as a Prelude for Development«; Dr. Haimanti Dasgupta, University of West Bengal, holdt 1. november to forelæsninger »Education and Social Inequality in India« samt »The Role of Women in Indian Politics«.

4. Publikationsvirksomhed

I instituttets forskellige serier er følgende udkommet: Scandinavian Institute of Asian Studies Monograph Series No. 56: »Folk Tales from Kammu IV. A master-teller's tales« af Kristina Lindell, Jan-Öjvind Swahn, Damrong Tayanin; Scandinavian Institute of Asian Archaeology 1985«, red. af Karen Frielt og Per Sørensen; NIAS Preprints No. 1: »Going against the Tide. On dissent and big character posters in China« af Göran Leijonhufvud.

Desuden er »NIAS List. Nordic Research Projects on Asia. Social Sciences« udkommet, ligesom informationsbladet NIAS-Nytt 1989:1 og 1989:2 og NIAS Report 1989.

5. Stipendievirksomhed

Der blev uddelt 39 rejsestipendier til studieophold i Asien og 45 kontakstipendier til kortere studieophold ved NIAS og/eller andre institutioner i de nordiske lande til et samlet beløb af ddk 700.000.

6. NIAS' asiatiske gæsteforskerprogram

I april-maj 1989 foretog Dr. Jawaharlal Handoo, Central Institute of Indian Languages, Mysore, Indien, en forelæsningsturné med indisk folkloristik som tema. Han besøgte universiteterne i Helsingfors, Åbo, Stockholm, Uppsala, Oslo og Bergen samt Åbo Akademi.

Professor Harumi Befu, Department of Anthropology, Stanford University, besøgte i maj ligeledes de

nordiske universiteter i København, Lund, Göteborg, Oslo, Bergen, Helsingfors og Stockholm, hvor han forelæste over antropologiske emner vedrørende Japan.

Forskningspersonale:

Forstander: Kauko Laitinen, Ph.D., sinolog, Finland.
 Forskere: Sven Cederroth, fil.dr., socialantropolog, Sverige – ansvarsområde: Sydøstasien, specielt Indonesien og Malaysia; Arne Kalland, dr.phil., socialantropolog, Norge (ansat 1.1. 1989) – ansvarsområde: Østasien, specielt Japan; Irene Nørlund, cand.mag., historiker, Danmark (ansat 1.1. 1989) – ansvarsområde: Sydøstasien – specielt Vietnam og Filippinerne.
 Forskningsstipendiater: Triloki Nath Sharma, cand.phil., sinolog, Danmark – ansvarsområde: Østasien, specielt Kina; Hillevi Toiviainen, fil.dr., Finland – ansvarsområde: Østasien, specielt Korea.
 Forskerprofessor: Per Kværne, dr.phil., religionshistoriker, Norge (ansat 1.1. 1989) – ansvarsområde: Østasien, specielt Tibet – med projektgruppe tilknyttet: forskningsassistent Inger Olsson, Sverige, og forskningsstipendiat Rinzin Thargyal, Norge.
 Informationskonsulent: Karl Reinhold Hællqvist, fil.lic., Sverige.

TAP: Sekretærer: Overassistent Leena Höskuldsson, fil.mag., Finland – varetager informations- og stipendiesager; assistent Birgit Klintebæk, bogholder, Danmark; overassistent Anne Schlanbusch, mag.art. Danmark – sekretariat; assistent Erik Skaaning, stud.mag., Danmark – bibliotekssekretær; Archana Sharma, bibliotekar, Danmark.

Endvidere findes der bibliotekspersonale udstationeret af Det kongelige Bibliotek: Fg. afdelingsleder, forskningsbibliotekar Stig T. Rasmussen, bibliotekar Nana Lund (daglig leder), bibliotekar Jette Smith (indtil 31.8. 1989), assistent Ib Nørel og assistent Hans Hartmann (fra 1.8. 1989).

Irene Nørlund

12. Nordisk Institut for teoretisk Fysik

Nordisk Institut for teoretisk Fysik (Nordita) er et fællesnordisk institut, der finansieres af Nordisk Ministerråd. Instituttet får stillet lokaler til rådighed ved Niels Bohr Institutet. Der er et nært samarbejde mellem forskere på de to institutter.

Formål:

Nordita blev oprettet i 1957. Det har til formål at fremme videnskabeligt samarbejde mellem de nordiske lande inden for den grundlæggende teoretiske atomfysik.

Instituttet skal drive forskning og uddannelse samt fremme forskningen ved samarbejde mellem de nordiske institutioner inden for området, f.eks. via udveksling af forskere, ved at arrangere og finansiere besøg af udenlandske gæsteforskere ved institutioner i Norden, og ved at anordne eller yde bidrag til symposier m.m. Instituttet modtager stipendiater fra de nordiske lande (i reglen for to-årsperioder) og udenlandske gæsteforskere.

Organisation:

Nordita ledes af en styrelse bestående af indtil 2 medlemmer fra hvert af de nordiske lande samt tre repræsentanter for Norditas personale. Desuden er Norditas direktør født medlem af styrelsen.

De nationale repræsentanter i styrelsen udnævnes af Nordisk Ministerråd efter forslag af vedkommende forskningsråd eller tilsvarende organ i respektive land.

Norditas professorer og assistant professorer danner et professorskollegium, der virker som rådgivende organ i videnskabelige spørgsmål. Direktøren er formand for kollegiet.

Alle ansatte ved Nordita, herunder forskningsstipendiaterne, danner et rådgivende institutkollegium.

Direktøren har ansvaret for den daglige ledelse af Norditas virksomhed i overensstemmelse med de retningslinier, der afstikkes af styrelsen, og for udførelsen af styrelsens beslutninger i øvrigt. Direktøren udnævnes af Nordisk Ministerråd efter indstilling fra styrelsen.

Fagudvalg nedsættes af styrelsen. Udvalgene består af mindst et medlem fra de nordiske lande samt mindst et medlem af Norditas professorskollegium. Fagudvalgene virker som rådgivende organ for styrelsen.

Forskningsvirksomhed m.v.:

Institutets virksomhed omfatter: High Energy Astrophysics and Cosmology, High Temperature Superconductors, Neural Networks and Spin Glasses, Chaos and Fractals, String Theory, Nuclear Structure, Subnuclear and Hadron Physics.

Virksomheden i 1989 har stort set fulgt planerne. I løbet af året besøgte et stort antal fysikere Nordita og adskillige aflagde også besøg ved andre nordiske institutioner. Aflangtidsgæster opholdt 8 sig i København og 4 i de nordiske lande. Desuden foregik som altid en regelmæssig udveksling af forskere mellem Nordita og medlemslandene.

Nordita stod som arrangør af 4 symposier og var medarrangør af yderligere 2 samt ydede støtte til 2 i Norden.

Som følge af den foretagne evaluering af Norditas virksomhed, er Norditas vedtægter og personaleregulativ blevet ændret med virkning fra 1. januar 1990. Endvidere vil »Nordita« fremover stå for Nordisk Institut for teoretisk Fysik.

En detaljeret beskrivelse af Norditas aktiviteter i 1989 vil kunne findes i virksomhedsberetningen for 1989.

Stab:

Direktør: Christopher Pethick fra 1.1. 1989.

Administrationschef: Nils Robert Nilsson.

Professor: John Hertz, Alan Luther, Ben Mottelson, Bernard Pagel (fra 1.1. 1990), Christopher Pethick, Paolo Di Vecchia.

Adjungeret professor: Gerald E. Brown, Stony Brook. Assistant professors: Mogens Høgh Jensen, Bernard Jones (til 31.8. 1989), Roland Svensson, Andreas Wirzba.

Stipendiater: Danmark: L. Appel, H. Heiselberg, H. J. Jensen, B. Lauritzen, K. Sneppen og M. Springborg. Finland: J. R. Honkonen, E. J. O. Nykänen, E. Vuorio. Island: G. Björnsson, R. Gudmundsdóttir, G. I. Thorbergsson. Norge: P. B. Lilje, C. A. Lütken, R. A. Madsen, S. Sannan. Sverige: P. B. Dahlqvist, H. K. Frisk, S. Larsson, K. Lindgren, M. G. Nordahl, K. Olofsson, G. Russberg, H. Weber.

Administration: Helle Küllerich, Hanne Bergen, Anne Lumholdt, Jette Nielsen, Ellen Pedersen, Anna Maria Rey, Birthe Thorup.

Nils Robert Nilsson

13. Ordbog over det norrøne prosasprog

Den arnamagnæanske kommissions ordbog

Historie:

I 1937 blev det af Den arnamagnæanske kommission (se tidligere) besluttet at påbegynde arbejdet på en ordbog over det norrøne prosasprog. Begrænsningen til prosasproget motiveredes med, at en ordbog over det poetiske ordforråd nylig var udkommet (1931). Ordbogen var oprindelig planlagt som et supplement til Johan Fritzners ordbog (1886-96), men man indså tidligt det formålstjenlige i at udarbejde en ny selvstændig ordbog, og i 1939 kom arbejdet så småt i gang. Det første arbejdssted blev Universitetsbiblioteket i Fiolstræde, hvor de arnamagnæanske håndskrifter opbevaredes. I 1957 flyttede ordbogen sammen med det nyoprettede Arnamagnæanske Institut (se tidligere) til Proviantgården på Christians Brygge, og i 1976 flyttede ordbog og universitetsinstitut til Københavns Universitet Amager, Njalsgade 76, hvor vi siden har arbejdet tæt sammen under gunstige betingelser; den faglige kontakt med instituttets medarbejdere og gæster er af stor betydning for ordbogsarbejdet, og uundværlig er adgangen til instituttets enestående bibliotek og samling af håndskrifter/håndskriftfotografier.

Ordbogen:

Ordbog over det norrøne prosasprog registrerer ordforrådet i det norsk-islandske middelalderlige sprog, som det foreligger i håndskrifter fra de ældste bevarede håndskrifters tid, dvs. ca. 1150. Ordbogen dækker islandske tekster indtil 1540, da den ældste bevarede trykte islandske bog udkom. For de norske teksters vedkommende er grænsen sat til ca. 1370 med den grundelse, at der omkring det tidspunkt er sket så store forandringer i det norske sprog, at norsk og islandsk herefter kun med vanskelighed kan betragtes under ét. Ordbogen knytter således an til det videnskabelige ordbogsprojekt i Reykjavík, Orðabók Háskólans, som leksikograferer det islandske sprog fra 1540 til vor tid, og til ordregistranter ved Norsk leksikografisk Institutt, Avdeling for gammelnorsk og mellom-norsk, universitetet i Oslo, hvis opgave det er at tilvejebringe et fuldstændigt ordarkiv over norsk indtil ca. 1550.

Excerpteringen har med enkelte undtagelser været selektiv. Den er for størstedelen af materialets vedkommende sket efter trykte udgaver, men hvor der enten ikke har foreligget nogen udgave, eller hvor den eksisterende har været utilstrækkelig, har ordbogen excerpteret direkte fra håndskrifterne. Ved indsamlingen har ordbogen bestræbt sig på at få ordstof fra forskellige tider og forskellige genrer repræsenteret, især har en tættere udnyttelse af mindre klassiske genrer og tekster resulteret i, at denne ordbog kan fremvise et større og mere broget ordforråd end tidligere norrøne ordbogsværker. Fremmedord i norrøn kontekst hører med til materialet, navnestof derimod ikke. Den i Island og Norge oversatte litteratur nyder særlig opmærksomhed, og udenlandske paralleller er inddraget til belysning af det norrøne ordforråd. Ordarkivet består af ca. 1 million håndskrevne sedler samt et register over sammensatte ord.

I de alfabetisk ordnede ordbogsartikler vil ordenes formvariation, morfologi og syntaktiske brug blive vist, men størst vægt lægges der på den semantiske beskrivelse. Ordforklaringer gives på både dansk og engelsk og ledsages af et fyldigt citatmateriale med nøjagtige, daterbare henvisninger til kilden.

Ordbogen skal udkomme i 12 bind à ca. 550 sider.

I 1983 udkom Ordbog over det norrøne prosasprog: Prøvehæfte / A Dictionary of Old Norse Prose: Prospectus.

Organisation:

Ordbogen ledes af ordbogsrådet, hvis medlemmer er samtlige fastansatte videnskabelige medarbejdere. Ordbogens repræsentant udadtil, ordbogslederen, der fungerer for to år ad gangen, er en af de heltidsansatte redaktører; hvervet går på omgang efter en rækkefølge fastlagt ved lodtrækning.

Virksomhed i 1989:

Ordbogens registerbind på 544 sider udkom: Ordbog

over det norrøne prosasprog: *Registre / A Dictionary of Old Norse Prose: Indices*, Kbh. 1989 (Distribution: AiO Tryk, Cikorievej 8, 5220 Odense SØ). Registerbindet, der er nøglen til de kommende ordbogsbind, giver en oversigt over den norrøne prosalitteratur i form af:

1. Signaturregister, en værk for værk oversigt over benyttede udgaver (inkl. udenlandske paralleltekster) og alt relevant håndskriftmateriale.
2. Register over middelalderhåndskrifter med reviderede dateringer.
3. Bibliografi (første del af akkumulerende bibliografi).
4. Forkortelser & symboler.

Al norrøn prosa er i princippet registreret, og en del hidtil uudnyttet materiale er kommet for dagens lys, heriblandt mange udenlandske paralleltekster. Registerne er udarbejdet i et simpelt databasesystem og så direkte, som det er teknisk muligt, blevet overført fra database til trykklar fotosats. Den omfattende database vil til stadighed blive korrigeret og suppleret.

Det er hensigten, at alt arbejde med ordbogsartikler ligeledes skal foregå i database, og med det for øje er man begyndt at udvikle en database-artikelstruktur.

En omfattende revision af seddelsamlingen er igangsat, nødvendiggjort at de sidste års nyregistrering med overgang til nye og bedre udgaver og inddragelse af hidtil upåagtet materiale.

I øvrigt henvises til *The Arnamagnæan Institute & Dictionary: Bulletin*.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 4,5.

Redaktører: Helle Degnbol, Bent Chr. Jacobsen, Eva Rode (ordbogsleder), Christopher Sanders (engelsksproget redaktør), (1 redaktørstilling vakant).

TAP: Antal årsværk: 1,0.

Assistenter: Charlotte Højme, John Tietze. Studentermedhjælp (73 t ugtl.): Charlotte Højme, Jette Knudsen, Jón Eiriksson, Veturliði Oskarsson.

Redaktionen

14. Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT)

Historie:

Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre er en uafhængig, selvejende humaniter institution, der arbejder med at rehabilitere mennesker, der har været udsat for tortur, og som har fået asyl i Danmark. RCT blev som selvstændig institution startet i slutningen af

1982 og åbnet officielt den 5. maj 1984, i to ældre professorboliger på Juliane Maries Vej 34, (Rockefellerkomplekset), som er stillet til rådighed af Københavns Universitet. Forud lå flere års arbejde på Rigshospitalets neuromedicinske afdeling, hvor en gruppe læger, fysioterapeuter, sygeplejersker m.fl. havde udviklet de behandlingsmetoder, som danner grundstammen i RCT's behandling af torturofre. Den 1. oktober 1987 åbnedes RCT-International Documentation Centre.

RCT's arbejdsområder er fastlagt som følger:

- at drive et center til rehabilitering af personer, der har været udsat for tortur, og disses familier
 - at undervise dansk og udenlandsk sundhedspersonale i undersøgelse og behandling af personer, der har været udsat for tortur og ved undervisning i bredere fora, at medvirke til udbredelse af kendskabet til tortur, torturformer og de muligheder, der foreligger for at rehabilitere personer, der har været udsat for tortur
 - at udføre og igangsætte forskning af tortur og torturfølgers art og omfang
 - at drive og videreudvikle et internationalt dokumentationscenter
- og ved at arbejde med de nævnte 4 delmål at medvirke til forebyggelse af tortur.

Arbejdsområder:

1. Behandling

Behandlingen af mennesker, der har været udsat for tortur, foretages i et tværfagligt arbejde af et team bestående af læger, psykoterapeuter, fysioterapeuter, socialrådgivere og sygeplejersker. Man forsøger på én gang at behandle både de fysiske og psykiske skader, den enkelte er blevet påført, og inddrage de sociale problemer, der som oftest også er en del af hverdagen for flygtninge i Danmark. Eventuelle børn og ægtefæller tilbydes undersøgelser og behandling.

Ved særligt omfattende undersøgelser eller nødvendige operationer har RCT til stadighed et tæt samarbejde med Rigshospitalet. Indlæggelser kan ske på neuromedicinsk afdeling, hvor RCT råder over to senge. De torturofre, der behandles på RCT lider af identitetsændringer, hovedpine, smerter i mange dele af kroppen, permanent træthed, angst, mareridt og andre søvnforstyrrelser, hukommelses- og koncentrationsbesvær, depressioner, følelsen af nedsat selvværd og seksuelle problemer som de vigtigste symptomer.

Behandlingstiden er individuel – det er ikke muligt på forhånd at sige, præcis hvor lang tid forløbet vil vare. Det er den enkeltes problemer, som afgør indsatsens omfang og længde. Behandlingsperioden varierer fra ca. 6 måneder til 1½ år.

Primo 1989 var 27 overlevende efter tortur sammen med 9 børn af torturofre i behandling på RCT. I løbet af 1989 blev yderligere 61 taget i behandling: 37 torturofre, 8 ægtefæller, 9 børn og 7 andre nære fami-

sen, Sofus Christiansen, Søren Egerod, Henrik Jepsen, Ole Hyldtoft, Olof Lidin, Irene Nørlund, Finn Tarp, Vibeke Vindeløv, Peter Wad.

Forelæsningsrækker, workshops m.v.:

I begyndelsen af hvert semester udgives en folder med oversigt over centrets aktiviteter. Centret varetager et ugentligt forskningsseminar. I foråret blev der afholdt en international møderække med emnet »De fire små dragere« og med deltagelse af følgende gæsteforelæsere: Professorerne Edward Chen, James C. Scott, Chalmers Johnson og Du Weiming. I tilknytning hertil blev der også arrangeret workshops. Centret har desuden været besøgt af følgende gæsteforelæsere og workshopledere: Professorerne Luo Rongqu, Zhang Zerong, Zhang Yunling, Xu Changhan, Yoshio Watanabe, og Han Sun Gil. Under centret fungerer endelig en sektion for buddhistiske studier, en Sydøstasien-gruppe og en Japan-gruppe, som formidler forskningskontakter og arrangerer møder.

Forskningsvirksomhed:

I det følgende gives en kort oversigt over centrets igangværende forskningsprojekter:

Business and Bureaucracy in a Chengdu Street (O. Bruun).

Readjustment and Reform in the Chinese Economy 1953-86 (K. E. Brødsgaard).

Studier af politiske og økonomiske reformer i tiden efter Mao (K. E. Brødsgaard).

Undersøgelser af konfucianismens betydning for den østasiatiske moderniseringsproces (K. E. Brødsgaard).

Politik og samfundsopfattelse på den koreanske halvø (G. Helgesen).

The Schism between Plan and Market in a Backward Province of China (K. A. Larsen).

Management af vandressourcer (T. Manoharan).

Videnskab og teknologi i Kina (T. Manoharan).

Statsvirksomhederne i Kina (T. Manoharan).

Landsbyindustriens udvikling i Kina efter Mao (O. Odgaard).

Landsby-industrialisering i Kina (T. Vosbein).

Kinesiske teorier om økonomisk reform (T. Vosbein).

Desuden arbejder centret med udvikling af en data-

base for det øst- og sydøstasiatiske område.

Udgivervirksomhed:

Centret udgiver skriferækken »Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies« og »Copenhagen Discussion Papers«.

Redaktionsvirksomhed:

K. E. Brødsgaard, T. Manoharan og T. Vosbein er medlemmer af redaktionen for »Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies«. K. E. Brødsgaard er medlem af redaktionskomiteen for »Pacific Review« og »Vindue mod Øst« samt medlem af China Study Group, Royal Institute of International Affairs. K. A. Larsen og O. Odgaard er medlem af redaktionen for »Danmark-Kina«.

Forskningsrejser, gæsteforelæsninger m.v.:

Centrets stab har været på følgende forskningsrejser: O. Bruun: Kina. K. E. Brødsgaard: London, Peking, Qufu, Helsingfors, Stockholm. G. Helgesen: Seoul. K. A. Larsen: Kina. T. Manoharan: Kina, London. T. Vosbein: Kina.

Centret har et bredt kontaktnet til europæiske, amerikanske og østasiatiske forskningsinstitutioner. Medarbejdere ved centret har desuden gennemført gæsteforelæsninger i Danmark, England, Finland, Sverige og Kina.

Stab:

Adjunkt: Kjeld Erik Brødsgaard (med ¼ årsværk).

Seniorstipendiater Kjeld A. Larsen, Tage Vosbein.

Kandidatstipendiater: Ole Bruun, Geir Helgesen, Ole Odgaard, gæsteforsker Thiagarajan Manoharan.

Mads Kirkebæk og Helle Jørgensen har fungeret som studentermedhjælp.

Akademisk medarbejder Elisabeth Grønvald er ved udgangen af året blevet afløst af Hanne Hansen.

Publikationer:

Der henvises til Københavns Universitets publikations- og forskningsregister, PUF.

Vedr. K. E. Brødsgaard henvises til registreringen under Østasiatisk Institut.

Tage Bild